

This document is an historical remnant. It belongs to the collection Skeptron Web Archive (included in Donald Broady's archive) that mirrors parts of the public Skeptron web site as it appeared on 31 December 2019, containing material from the research group Sociology of Education and Culture (SEC) and the research programme Digital Literature (DL). The contents and file names are unchanged while character and layout encoding of older pages has been updated for technical reasons. Most links are dead. A number of documents of negligible historical interest as well as the collaborators' personal pages are omitted.

The site's internet address was since Summer 1993 www.nada.kth.se/~broady/ and since 2006 www.skeptron.uu.se/broadly/sec/.

I korsningen mellan kön och klass

Gymnasieskolan i riket, i Uppsala och i Gävle

Ida Lidegran, Mikael Börjesson, Ingrid Nordqvist och Donald Broady

Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC), Uppsala universitet
<http://www.skeptron.uu.se/broady/sec/>

Inledande ord	2
Gymnasiefältet	3
En typologi av svenska gymnasieutbildningar baserad på kön och klass	9
Att förändra en stabil struktur	9
Regionala särdrag.....	10
I skuggan av akademien eller i synfältet för utveckling.....	10
Utbildningsval	12
Utbildningens varierande funktion.....	14
Olika satsning och användning av betyg	16
Kön – lika eller olika?	18
Sammanfattning	20
Referenser	22
Appendix.....	23

Inledande ord

Man kommer ju ingen vart utan utbildning i dag, så är det ju bara. Så då är det ju bra att börja redan från början att få en bra utbildning, redan från lågstadiet, kan man säga, så att man har en gedigen kunskap, så att när man väl ska ut och ska plugga till något yrke. Så det gäller att man har varit med ända från början.

Uttalandet kommer från en kvinnlig gymnasieelev, vi kan kalla henne Karin, på det naturvetenskapliga programmet i Uppsala.¹

Den [skolan] är grunden för fritiden i framtiden. Man måste ha ett bra yrke, så man kan få en ordentlig lön, så att man kan hålla på med någonting på fritiden. Och så ska man ha en skolutbildning så man kan få ett ordentligt jobb, så man slipper ta ett skitjobb.

Det andra citatet är hämtat från en manlig elev, Karl, som går på elprogrammet på en gymnasieskola i Gävleborgs län. Hur ska vi förstå dessa skilda val av utbildning och de delvis olika hållningarna till vad utbildningen syftar till?

Karin kommer från en familj med stora utbildningstillgångar. Hennes föräldrar har båda högskoleutbildningar, pappan en längre sådan från en prestigefylld teknisk högskola. Hennes farmor och mormor, som var mycket duktiga i skolan, men som inte hade möjligheten att läsa vidare på universitet, har varit förebilder. Hon har satsat på skolan och har haft högsta betyg i de allra flesta ämnena, men tror sig inte riktigt att klara av att komma in på läkarutbildningen, utan tänker satsa på en universitetsutbildning som är något mindre svår att komma in på. Hon är född och uppvuxen i Uppsala – en traditionstyngd universitetsstad.

Karl kommer från mer modesta förhållanden. Ingen av föräldrarna har någon längre högskoleutbildning men han har själv planer på att kanske i framtiden läsa på högskolan. Men främst är det ett arbete som hägrar. Han är uppvuxen i Gävle som har en relativt ung högskola och där handel och tillverkningsindustri dominerar.

Utbildningssatsningarna går delvis att förstå i termer av kön: till elprogrammet söker sig mycket få flickor, likaså satsar flickor mer på skolan än vad pojkar gör (om vi ser till betyg) och Karins hållning, att redan i tidiga skolår satsa hårt på studier, tycks vara en alltmer kvinnlig utbildningsstrategi. Att flickor och pojkar använder sina betyg olika – när de söker gymnasieprogram och i sin orientering mot högskolevärlden – är ytterligare en aspekt att hålla reda på.

Men vi menar att det går att förstå mycket mer om vi också tar social bakgrund och regional kontext i beaktande i analysen. Vilka utbildningsvägar framträder som tänkbara för pojkar och flickor med högt socialt ursprung uppväxta i en universitetsstad respektive en stad som saknar dessa traditioner? Och vilka val gör pojkar och flickor med mindre

¹ Mycket av det material som ligger till grund för artikeln är framtaget inom ramen för forskningsprojektet *Gymnasieskolan som konkurrensfält*, som leds av Donald Broady och finansieras av Vetenskapsrådet, Utbildningsvetenskapliga kommittén, 2002-2004. Se <http://www.skeptron.uu.se/broady/sec/gyko.htm> för vidare information. Projektansökan finns på <http://www.skeptron.uu.se/broady/sec/sec-28.pdf>. I fokus för projektet är relationerna mellan den politiska nivån, den utbildningsadministrativa nivån, skolnivån samt de sociala gruppernas nivå i ett lokalt eller regionalt sammanhang. Merparten av projektet har ägnats åt regionala analyser.

tillgångar i bagaget? Frågor av detta slag är vägledande för analyserna i föreliggande uppsats.²

Syftet med texten är tudelat: dels att ge en karta över hur gymnasiefältet på nationell nivå är strukturerat med hänsyn till kön och social grupptillhörighet, dels att jämföra gymnasieskolans betydelse för pojkar och flickor med olika sociala bakgrunder och på olika program i två helt skilda regioner – Uppsala och Gävle. Förutom statistiska analyser presenteras resultat från intervjuer med elever från två gymnasieskolor i Uppsala och från två gymnasieskolor i Gävleborgs län.³

Gymnasiefältet

Historiskt har olika grupper i samhället tillskrivit skola och utbildning olika mening och det som ansetts värdefullt har skiftat. När frågan om kvinnans ställning och möjligheter drevs under senare hälften av 1800-talet stod synen på familjens funktion, barnens uppfostran samt skola och utbildning i fokus. Dessa tre områden var nära förbundna med varandra.⁴ Läroverken för pojkar var pompösa byggnader där anspelningar på det antika kulturarvet och andra signaler utestängde den stora massan och gjorde skolan till en speciell värld att träda in i. Flickskolorna, å andra sidan, skulle utstråla intimitet och byggdes gärna i närheten av bostadshus. På så sätt smälte de ihop med den omgivande bebyggelsen och blev en del av den mer privata sfären.⁵ Skillnaden mellan läroverk och flickskolor uttrycker i detta fall inte i första hand en skillnad mellan sociala grupper utan mellan könen. Vi kan se det som att kvinnor har försökt att skapa "extra" eller "egna" rum inom rådande patriarkala system.⁶ Flickskolor är ett exempel på ett extra rum för flickor, när de inte fick tillträde till läroverken. När kvinnorna ville ut i arbetslivet släpptes de inte in på samma villkor som män och inte på samma platser. De skapade därför egna rum, till exempel inom det vi nu kallar den offentliga sektorn.

Även i dag finner vi tydliga spår av att skolan har olika betydelser för kvinnor och män och för olika sociala grupper, ty två av de mest centrala dimensionerna av gymnasieskolan är elevernas sociala ursprung och elevernas kön. Det sociala ursprunget och kön är lierade med andra egenskaper. Man kan säga att de utgör förtätade variabler som ger oss en del övrig information om eleven (uttryckt i sannolikheter): att vara läkardotter indikerar att eleven har föräldrar med hög utbildningsnivå och hög inkomst, att hon har höga grundskolebetyg och ser naturvetenskapliga programmet som det mest självklara valet på gymnasiet, medan att vara lantarbetarson indikerar att familjen inte har samma utbildningsmässiga och ekonomiska resurser, att eleven sannolikt inte har anmärkningsvärt höga grundskolebetyg, att naturbruksprogrammet är ett betydligt sannolikare val än naturvetenskapliga programmet, och så vidare.

² Vi har använt analysverktyg utvecklade av den franske sociologen Pierre Bourdieu. Se exempelvis Pierre Bourdieu och Jean-Claude Passeron, *Les héritiers – les étudiants et la culture*, Minuit, Paris 1985 [1964] och Pierre Bourdieu, *La noblesse d'état – grandes écoles et esprit de corps*, Minuit, Paris 1989.

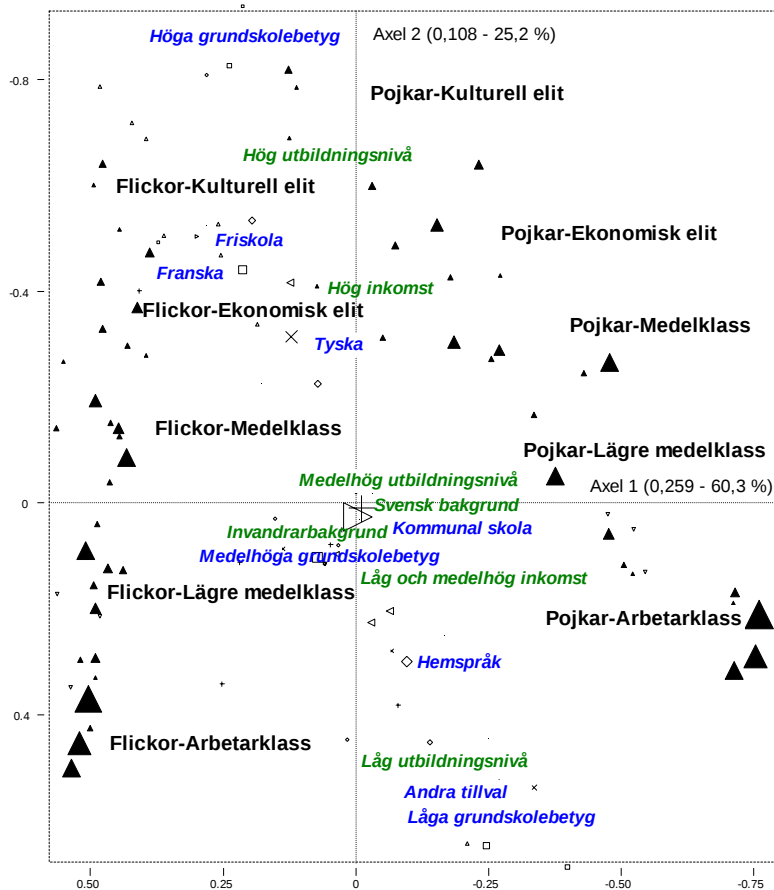
³ För en översikt av intervjuerna se Tabell 3.

⁴ Ronny Ambjörnsson, "Kvinnofrågan i Sverige", i Lindberg, Bo (red.), *17 uppsatser i svensk idé- och lärdoms historia*, Carmina, Stockholm 1992.

⁵ Agneta Linné och Kerstin Skog-Östlin, "Stockholm som pedagogiskt rum vid sekelskiftet 1900" i Boel Englund (red.), *Antropos*, nr 5, pp. 71-82, "Kvinnorna och staden. Borgerliga kvinnor och Stockholms modernisering år 1900", Lärarhögskolan, Stockholm 2003.

⁶ Yvonne Hirdman, *Genus – om det stabila föränderliga former*, Liber, Stockholm 2001, p. 115.

Graf 1 Det svenska gymnasiefältet, 32 sociala grupper uppdelade efter kön som aktiv variabel.

Om vi med hjälp av enkel korrespondensanalys⁷ studerar hur elever med olika socialt ursprung och med olika kön väljer utbildningar uppträder en tvådimensionell struktur.⁸ Låt oss kalla denna struktur *gymnasiefältet*. Den mest betydande dimensionen i detta fält är en könsdimension, följd av en social dimension. Den första axeln (den horisontella) förklarar 60 procent av skillnaderna i materialet och skiljer pojkar från flickor. Söner hamnar till höger i grafen och döttrar till vänster. Men skillnaderna mellan könen är olika stora för olika sociala skikt. Längst avstånd mellan pojkar och flickor finner vi bland de lägre sociala skikten. De sociala grupper som är mest betydande för upprättandet av axeln är söner till okvalificerade och kvalificerade arbetare i produktion samt okvalificerade arbetare i service,⁹ vilka står mot döttrar till samma sociala grupper.

Den andra axeln, den vertikala i grafen, redogör för 26 procent av skillnaderna i materialet. De två första axlarna svarar tillsammans för 86 procent av skillnaderna.

⁷ Brigitte Le Roux och Henry Rouanet, *Geometric Data Analysis: From Correspondence Analysis to Structured Data Analysis*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London 2004 och Johs. Hjelbrekke, *Innföring i korrespondensanalyse*, Fagbokforlaget, Bergen 1999.

⁸ Se Mikael Börjesson, *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier-tendenser på nationell nivå 1997-2001*, SEC-Reports, No 32, SEC/Uppsala universitet, Uppsala 2004, för en mer utförlig beskrivning av den korrespondensanalys som presenteras här. I rapporten finns också tabeller med bidragsvärden för analysen.

⁹ Dessa tre grupper svarar tillsammans för en tredjedel av det totala bidragsvärdet för axeln.

Tolkningen av den andra axeln är att denna upprättas av de sociala gruppernas tillgångar. Den kan beskrivas som en kapitalvolymaxel. Vid motsatta poler finns de grupper som har olika mängd tillgångar, framför allt utbildningsmässiga sådana. Uppåt i grafen finner vi läkare, universitetslärare, jurister, ämneslärare och civilingenjörer (det vill säga, grupper där flertalet har en längre högskoleutbildning). Mot dessa står, nedåt i grafen, grupper med mer begränsade resurser, kvalificerade och okvalificerade arbetare i produktion och i service samt lantarbetare. Mellan dessa två ytterligheter finns medelklasserna. Den lägre medelklassen (handelsanställda, småföretagare och förmän, kontorsanställda, handelsmän) samlas i den nedre halvan av grafen och runt mittpunkten. Andra medelklassgrupper (tekniker, klasslärare, tjänstemän på mellannivå, poliser, journalister och konstproducenter) med något mer kulturella tillgångar placerar sig på den övre halvan av grafen.

Det är påtagligt att grupper som förvisso förs till samma sociala skikt, men som har olika fördelning av sina tillgångar, hamnar i olika positioner på så sätt att grupper som har mer betydande utbildningstillgångar än ekonomiska tillgångar (typexempel är ämneslärare för de högre sociala skikten och konstproducenter och journalister för mellanskikten) intar en mer särskiljande position än grupper för vilka det ekonomiska kapitalet dominerar över det kulturella kapitalet (företagsledare och högre tjänstemän i privat sektor bland de högre sociala skikten och tekniker samt tjänstemän på mellannivå i privat sektor för mellanskikten).

För att ytterligare kunna tolka grafen har vi använt oss av ett antal supplementära variabler (föräldrarnas högsta utbildning, inkomst, elevernas grundskolebetyg, tillval, typ av fristående grundskola och nationella härkomst), det vill säga egenskaper som inte påverkar strukturen, men som positionerar sig i strukturen givet deras fördelning på de olika gymnasieutbildningarna. De supplementära variabelernas värden är inte så tydligt spridda längs den första axeln. De är med andra ord inte tydligt uppdelade efter kön.¹⁰ Däremot finner vi en större spridning längs den andra axeln. Att tolka denna axel som en kapitalvolymaxel är därför rimligt, framför allt med avseende på utbildningstillgångar. Föräldrarnas högsta utbildningsnivå är tydligt rangerad längs axeln med omfattande högre studier högt upp i grafen och grundskoleutbildning långt ned. Föräldrarnas inkomster följer inte lika tydligt detta mönster. Höga inkomster är klart positionerade på den högre halvan av grafen, under det att medelhöga och låga inkomster blandas under mittpunkten. Vad gäller elevernas egna tillgångar, här deras eget skolkapital, är detta strukturerat längs den andra axeln på så sätt att när vi rör oss nedifrån och uppåt i grafen så ökar elevernas grundskolebetyg. En slutsats är att det svenska gymnasiefältet starkare struktureras av kulturellt kapital (såväl elevernas som deras föräldrars) än ekonomiskt kapital. Att gå i en fristående grundskola hamnar högt i grafen och är således vanligare för de högre sociala skikten. Dessa elever har också i högre grad läst franska och tyska som tillval i grundskolan. Språkvalet och val av fristående grundskola är de enda supplementära variabler som tenderar att struktureras efter kön i den analys vi gjort här.¹¹ Flickor läser i större utsträckning än pojkar franska och är överrepresenterade på

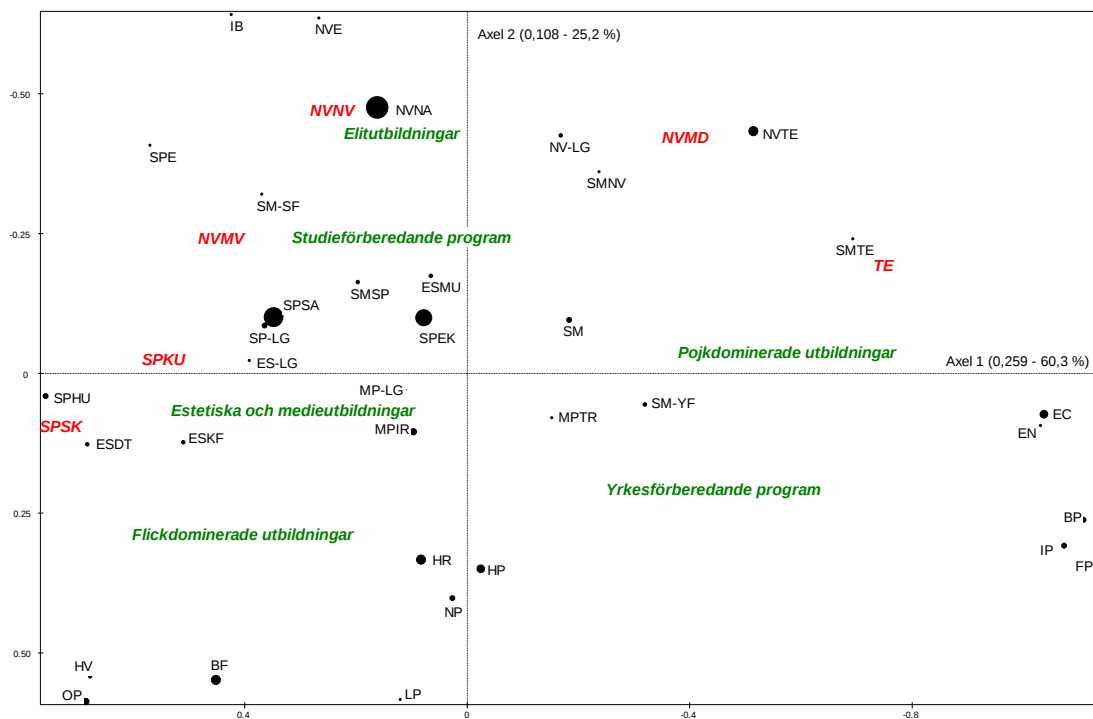
¹⁰ Vi kan iaktta samma effekt för högskolefältet. Se exempelvis Mikael Börjesson, *Det svenska högskolefältet och lärarutbildningarna*, SEC Reports, No 30, 2 reviderade uppl., SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004 [2003].

¹¹ De flesta variabler gäller elevernas sociala ursprung. Det finns ingen anledning att tro att dessa varierar med kön, det är inte sannolikt att läkardöttrar skiljer sig från läkarsöner vad gäller föräldrarnas inkomst och utbildning, vilket gör att egenskapen att komma från ett hem där föräldrarna har hög utbildningsnivå hamnar mitt emellan medelpunkterna för läkarsönerna och för läkardöttrarna.

fristående skolor. Lägg även märke till den sociala skillnaden mellan språken. Franska har en högre social konnotation än tyska. Den kulturella elitens döttrar står här mot den ekonomiska elitens pojkar.

Ett litet förtydligande: att säga att den första axeln är strukturerad efter kön och den andra axeln efter socialt ursprung är en förenkling. Vi kan läsa ut mer information ur analysen än så. Längs den första axeln är det framför allt pojkar från lägre sociala skikt som står mot flickor från högre sociala skikt. Och längs den andra axeln är det pojkar från höga sociala skikt som står mot flickor från de folkligare klasserna. Med andra ord går det inte här att helt separera klass från kön. En annan slutsats är att skillnaden mellan pojkar från arbetarklassen och flickorna från de högre sociala skikten är större än skillnaden mellan pojkar från högre klass och flickor från arbetarklassen.

Graf 2 Det svenska gymnasiefältet (32 sociala grupper uppdelade efter kön), utbildningar oberoende av år 1997-2000.

Tabell 1 Klassificering av gymnasieutbildningar (årskurs två).

1997-2000				2001			
Förkortn.	Program	Gren	Yrkes- /studie- förb.	Förkortn.	Program	Inriktning	Yrkes- /studie- förb.
BF	Barn o fritidspr.		YF	BF	Barn o fritidspr.		YF
BP	Byggpr.		YF	BP	Byggpr.		YF
EC	Elpr.		YF	EC	Elpr.		YF
EN	Energipr.		YF	EN	Energipr.		YF
ES-LG	Estetiska pr.	Lokal gren	YF	ES-LG	Estetiska pr.	Lokal inriktning	YF
ESDT		Dans o teater	YF	ESTA		Teater	YF
				ESDN		Dans	YF
ESKF		Konst o formgivning	YF	ESBD		Bild- o formgivning	YF
ESMU		Musik	YF	ESMK		Musik	YF
FP	Fordonspr.		YF	FP	Fordonspr.		YF
HP	Handels- o administrationspr.		YF	HP	Handels- o administrationspr.		YF
HR	Hotell- o restaurangpr.		YF	HR	Hotell- o restaurangpr.		YF
HV	Hantverkspr.		YF	HV	Hantverkspr.		YF
IB	Internationell baccalaurat		SF	IB	Internationell baccalaurat		SF
IP	Industripr.		YF	IP	Industripr.		YF
IV	Individuella pr.		IV	IV	Individuella pr.		IV
IVIK		Introduktionsklass för invandrare	IV	IVIK		Introduktionsklass för invandrare	IV
			IV	IVLL		Läringsutbildning	IV
LP	Livsmedelspr.		YF	LP	Livsmedelspr.		YF
MP-LG	Mediepr.	Lokal gren	YF	MP-LG	Mediepr.	Lokal inriktning	YF
MPIR		Information o reklam	YF	MPME		Medieproduktion	YF
MPTR		Tryckmedia	YF	MPTT		Tryckteknik	YF
NP	Naturbrukspr.		YF	NP	Naturbrukspr.		YF
NVE	Naturvetenskapspr.	Engelsk	SF	NVE	Naturvetenskapspr.	Engelsk	SF
NV-LG		Lokal gren	SF	NV-LG		Lokal inriktning	SF
				NVMD		Matematik o datavetenskap	SF
				NVMV		Miljövetenskap	SF
NVNA		Naturvetenskap	SF	NVNV		Naturvetenskap	SF
NVTE		Teknik	SF				
OP	Omvårdnadspr.		YF	OP	Omvårdnadspr.		YF
SM	Specialutformat pr.		SM	SM	Specialutformat pr.		SM
SMNV		Naturvetenskapspr.	SF	SMNV		Naturvetenskapspr.	SF
SM-SF		Studieförberedande utb.	SF	SM-SF		Studieförberedande utb.	SF
SMSP		Samhällsvetenskapspr.	SF	SMSP		Samhällsvetenskapspr.	SF
				SMTE		Teknikpr.	SF
SM-YF		Yrkesförberedande utb.	YF	SM-YF		Yrkesförberedande utb.	YF
SPE	Samhällsvetenskapspr.	Engelsk	SF	SPE	Samhällsvetenskapspr.	Engelsk	SF
SPEK		Ekonomi	SF	SPEI		Ekonomi	SF
SPHU		Humanistisk	SF	SPKU		Kultur	SF
				SPSK		Språk	SF
SP-LG		Lokal gren	SF	SP-LG		Lokal inriktning	SF
SPSA		Samhällsvetenskap	SF	SPSP		Samhällsvetenskap	SF
				TE	Teknikpr.		SF

Om vi i stället för de sociala grupperna analyserar hur utbildningarna positioner sig (Graf 2) finner vi längs den första axeln, den axel som uttrycker en könsmässig polaritet, en opposition mellan yrkesförberedande utbildningar som rekryterar dryga 95 procent pojkar (EC, EN, FP, BP och IP) och NVTE med cirka 80 procent pojkar till höger, mot såväl studieförberedande som yrkesförberedande utbildningar med kvinnlig dominans (SPSA, SPHU, OP och BF med andelar flickor runt 80-90 procent) till vänster. De utbildningar som intar neutrala positioner längs den första axeln (och därmed har en relativt jämn könsbalans) är bland de studieförberedande utbildningarna NVNA och SPEK och för de yrkesförberedande utbildningarna HP, HR, NP och de flesta MP-utbildningar.

Längs den andra axeln, den socialt hierarkiska dimensionen, står först och främst NVNA och även NVTE, mot BF, OP och HV. Med andra ord finns en polaritet mellan den i särklass största elitrekryterande utbildningen och yrkesförberedande utbildningar som domineras av flickor från lägre sociala skikt. De samhällsvetenskapliga utbildningarna bidrar marginellt till den andra dimensionen och flertalet av utbildningarna hamnar nära mittpunkten. Den sociala skillnaden mellan de

samhällsvetenskapliga utbildningarna och de naturvetenskapliga utbildningarna manifesteras tydligt i grafen. Samtliga naturvetenskapliga utbildningar hamnar klart högre upp i grafen än de samhällsvetenskapliga.¹² Bland de yrkesförberedande utbildningarna ligger de estetiska utbildningarna och medieutbildningarna på ungefär samma nivå som de samhällsvetenskapliga. Avståndet mellan MP och ES å ena sidan och SP å den andra, är betydligt mindre än avståndet mellan ES och MP och de övriga yrkesförberedande utbildningarna. Rekryteringen till ES och MP präglas av en övervägande andel elever från medelklassen. De övriga yrkesförberedande utbildningarna har en utpräglat låg social rekrytering.

Utifrån hur pojkar respektive flickor fördelar sig på gymnasieutbildningarna kan vi även dra vissa slutsatser om hur de uppfattar utbildningsutbudet. Hur stor del av detta bedöms som relevant? Det är påtagligt att detta varierar med könen. Flickorna väljer mellan något färre utbildningar (se Tabell 4). De har en högre koncentration till ett fåtal utbildningar. Nästan fyra av tio flickor väljer någon av de tre högst rankade utbildningarna, vilket gäller för endast tre av tio pojkar. Det finns elva utbildningar som lockar under en procent av pojkarna, vilket motsvaras av sexton utbildningar för flickorna. Sett ur utbildningarnas perspektiv kan man säga att de pojkdominerade utbildningarna är något mer pojkdominerade än vad de flickdominerade utbildningarna är flickdominerade. Det senare syns i grafen genom att de pojkdominerade utbildningarna placerar sig längst ut till höger i grafen och ligger mer apart än de flickdominerade utbildningarna, som befinner sig på den nedre delen av den vänstra sidan.¹³

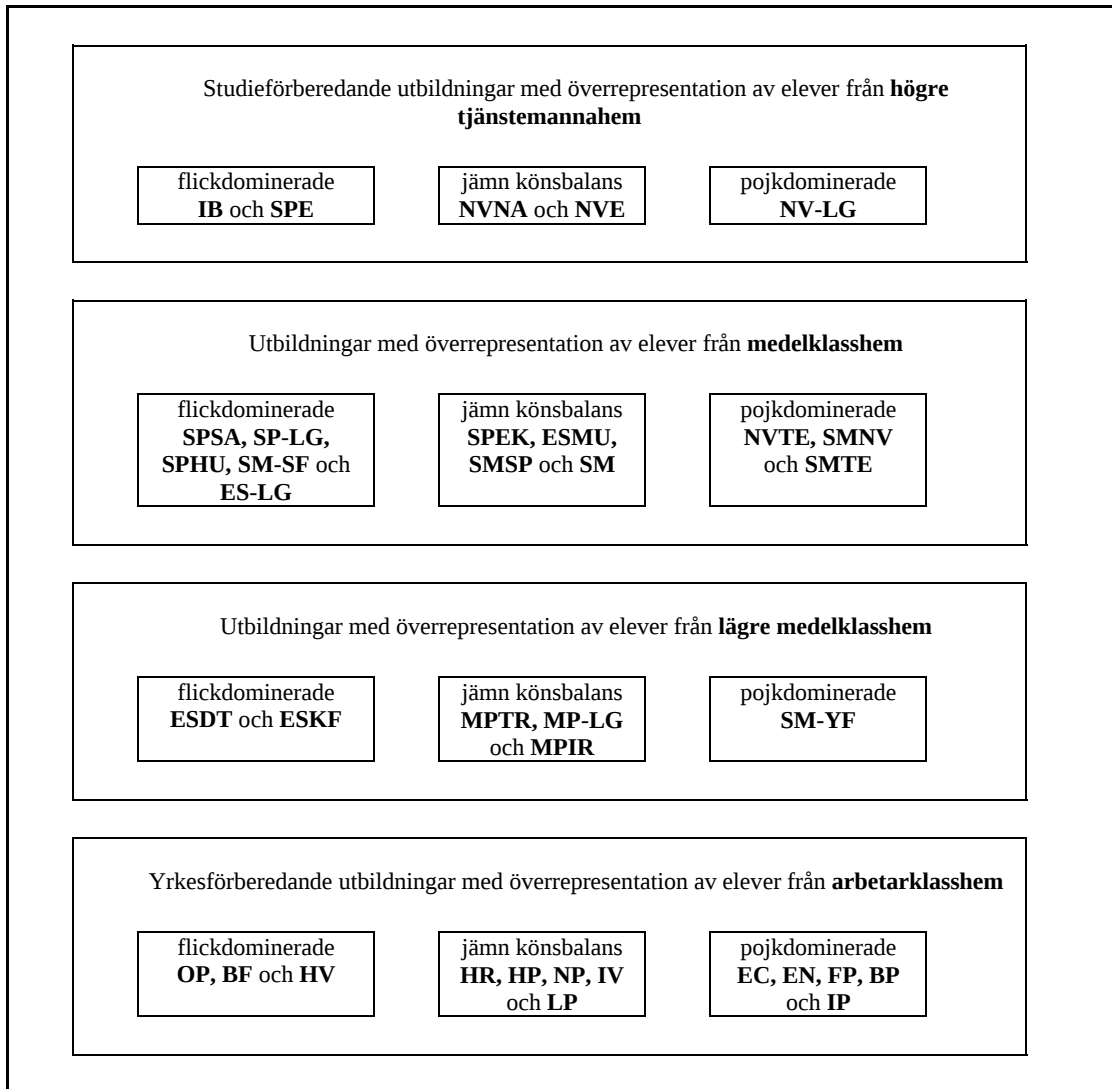
De två första axlarna som korrespondensanalysen lyfter fram ger sammantagna en bild över det svenska gymnasiefältet såsom det kan beskrivas i de två mest centrala dimensionerna, kön och socialt ursprung. Att betrakta dessa två sociologiska variabler tillsammans ger oss en bättre bild över hur de är relaterade till varandra. I stället för att konstatera att det råder skillnader mellan pojkar och flickor med avseende på vilka utbildningar man väljer i gymnasieskolan kan vi diskutera skillnader mellan arbetarklasspojkar å ena sidan och läkardöttrar och universitetslärardöttrar å den andra. Det är nämligen dessa grupper som står längst ifrån varandra i fältet. Framför allt den tidigare gruppen särskiljer sig markant från alla andra längs båda axlarna, detta som ett resultat av att den väljer mellan ett litet antal utbildningar som andra grupper mycket sällan väljer. I en mening är IP, BP, EC, EN och FP lika exklusiva, om inte än mer exklusiva, i sin rekrytering än NVNA. De har en mer homogen rekrytering och klarare barriärer mot andra sociala grupper, framför allt de kvinnliga, än vad NVNA har.

¹² Den lilla utbildningen SPE utgör det enda undantaget, den ligger i paritet med NVNA.

¹³ Skolverket konstaterar att de flickdominerade yrkesutbildningarna har reducerats i antal i den nya programbaserade gymnasieskolan. "Linjer som benämndes social, konsumtion, social service, distribution och kontor har inte någon direkt motsvarighet i det nya programgymnasiet", Skolverket, *Efter skolan*, Rapport 223, En utvärdering av gymnasieutbildning, Skolverket, Stockholm 2002, p. 16.

En typologi av svenska gymnasieutbildningar baserad på kön och klass

Det svenska gymnasiefältet som vi här definierat det bildar ett tvådimensionellt kraftfält som tillåter oss att identifiera ett antal kluster av utbildningar, definierade av sin sociala och könsrättsliga rekrytering:

Att förändra en stabil struktur

Den struktur som vi funnit är stabil över tid. I analysen har vi utgått från rekryteringen till utbildningarna över fyra år (1997-2000) och utbildningarnas positioner är således ett medelvärde för samtliga fyra år. Vi har därefter låtit de enskilda åren vara supplementära enheter och får därmed möjlighet att analysera var exempelvis NVNA år 1997 hamnar i relation till medelvärdet för NVNA över perioden. Bland de större utbildningarna positionerar sig de enskilda åren ofta mycket nära medelvärdet. Vissa mindre utbildningar är mindre stabila, vilket är resultatet av att deras positioner är mer känsliga för slumpmässiga fluktuationer i rekryteringen. Tillvägagångssättet tillåter oss också att undersöka vad som sker när utbildningsutbudet förändras.

År 2000 införs ett nytt program, teknikprogrammet, TE, som delvis ersätter den tekniska grenen av det naturvetenskapliga programmet, NVTE. Bland annat var tanken att TE skulle attrahera fler kvinnor till tekniskt orienterade utbildningar. Så blev inte fallet. Vi ser i grafen att TE intar en position längre ut till höger mot den pojkdominerade polen i fältet än sin föregångare NVTE. TE hamnar även längre ned i fältet. Man kan tolka det hela som att i och med att den tekniska utbildningen skiljs från det naturvetenskapliga programmet förlorar den en del av sin sociala glans. I och med detta blir även den könsmässiga rekryteringen påverkad, programmet dras närmare den pojkdominerade polen, där vi finner tekniskt präglade yrkesförberedande utbildningar inriktade mot tillverkningsindustrin.

NV förändras också. Två nya inriktningar tillkommer, Matematik och data, NVMD, och Miljövärd, NVMV. Intressant nog verkar NVMD ersätta NVTE med avseende på vilka elever utbildningen rekryterar – NVMD hamnar i ungefär samma position som NVTE hade åren 1997-2000 och betydligt närmare denna än det nya tekniska programmet. Med NVMV skapas en helt ny position i det svenska gymnasiefältet: en kvinnodominerad naturvetenskaplig utbildning! Denna positionerar sig tydligt på den vänstra delen av fältet, men högre upp än de flickdominerade samhällsvetenskapliga utbildningarna, indikerande att den höga sociala rekryteringen som präglar de naturvetenskapliga utbildningarna består.

Sammantaget kan sägas att även om det svenska gymnasiefältet är en mycket stabil struktur sker förskjutningar och förändringar. Etablerandet av ett nytt program, TE, och införandet av två nya inriktningar av det naturvetenskapliga programmet visar att ommöbleringar sker och att även nya positioner kan skapas. Resultatet är en betydligt större spridning i fältet av naturvetenskapliga och tekniska utbildningar, mest påtagligt i den könsmässiga dimensionen, med TE som en ytterlighet och NVMV som den andra.

Regionala särdrag

Den nationella analysen ger oss riktmärken för hur gymnasieskolan är strukturerad men resultatet är ett medelvärde för ett stort antal skilda gymnasierregioner och ger därmed en något suddig bild av situationen. Det är därför viktigt att även fånga regionala särdrag. Vi har valt att jämföra två geografiskt sett närliggande regioner, Uppsala län och Gävleborgs län med huvudorterna Uppsala och Gävle.

I skuggan av akademien eller i synfältet för utveckling

Uppsala stad präglas av ett av Sveriges mest prestigefyllda universitet och gymnasieskolan är inte det mest framträdande i en stad som denna, där anrika universitetsbyggnader pryder stadskärnan. Stadens kulturella utbud är akademiskt präglat. Här finner vi ansedda akademiska körer och orkestrar, men även en uppsjö kulturella evenemang anordnade av studenter. Året är fyllt av spex, teater och körevenemang. Andra indikationer på att här finns en koncentration av grupper med mycket kulturellt och akademiskt kapital kan skönjas på isarna en solig vintersöndag. Långfärdsskridskor har kommit att bli den kulturella medel- och överklassens vinternöje. Kort sagt, koncentrationen av sociala grupper med mycket utbildningstillgångar präglar staden, vilket resulterar i en akademiskt dominerad gymnasieskola. Det vill säga, den sociala

gymnasiestrukturen karaktäriseras främst av de utbildningsinvesteringar som den akademiska elitens söner och döttrar är beredda att göra.¹⁴

Gävleborgs län är Norrlands sydligaste och mest befolkningstäta län. Samtidigt är det Sveriges mest skogstäta län.¹⁵ Länet bebos av knappt 280 000 invånare fördelade på tio kommuner, sex kommuner i Hälsingland och fyra i Gästrikland. Den rika tillgången på skog har gett upphov till industrier inom trä- och papperstillverkning med företag som Iggesund Paperboard AB och Korsnäs AB som är ledande inom kartongindustrin. Även järnframställningen var beroende av skogen och Gästrikland har sett flera järnbruk växa fram. I dag är Sandvik AB ett världsomspännande företag inom stålindustrin. Andra näringsgrenar som vunnit terräng på senare år är elektronikindustrin med Ericsson i spetsen. Näringsstrukturen i Gävleborgs län skiljer sig från riket i övrigt. *Tillverkning och utvinning* tillsammans med *Vård och omsorg*¹⁶ utgör 45 procent av sysselsättningen jämfört med 37 procent i riket enligt statistik från år 2000.¹⁷ Arbetsmarknaden är också mer könsuppdeldad än i riket som helhet, med en större andel kvinnor inom vård och offentlig sektor.¹⁸ Arbetslösheten är högre, speciellt bland ungdomar, och utbildningsnivån är lägre än riksgenomsnittet. I detta sammanhang spelar gymnasieskolan för flera kommuner i Gävleborgs län en viktig roll inte bara för ungdomarnas utbildningsmöjligheter utan också för att öka kommunernas attraktionskraft, utveckla arbetsmarknaden och hindra en minskning av befolkningsantalet.¹⁹

De skillnader som skisserats kan uttryckas i siffror (se Tabell 2). I Uppsala är exempelvis universitetslärare 3,5 gånger överrepresenterade jämfört med i riket. Även läkare, högre tjänstemän (framför allt inom offentlig sektor), och civilingenjörer är överrepresenterade i Uppsala jämfört med ett riksgenomsnitt. Företagsledare däremot är något underrepresenterade. Uppsala tycks framför allt ha en stark offentlig eller kulturell pol och en jämförelsevis svag ekonomisk pol. Uppsala och Gävles demografi skiljer sig väsentligt åt. Uppsala har en hög koncentration av akademiskt kapital medan Gävle besitter betydligt mindre utbildningstillgångar. En slutsats är att gymnasieskolans status ser olika ut i två så skilda regioner.

¹⁴ För en mer ingående genomgång av Uppsala gymnasieskola se Ida Lidegran, *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*, SEC-Reports, No 34, SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004.

¹⁵ Information om länet från Länsstyrelsen Gävleborg (<http://www.x.lst.se>).

¹⁶ Näringsgrenarna baseras på SNI92 (Standard för svensk näringsgrensindelning 1992, SCB).

¹⁷ Länsstyrelsen Gävleborg: *Analysmaterial*. (<http://www.tillvaxtgavleborg.nu/pdf/analys.pdf>).

¹⁸ Länsstyrelsen Gävleborg: *Siffror om Kvinnor & Män*. Gävleborg 2004. (http://www.x.lst.se/visinformwebsite/htmuser/pdf/gavle_webb.pdf)

¹⁹ Se vidare Ingrid Nordqvist och Monica Langerth Zetterman, *Gymnasieskolan som konkurrensfält. Ett regionalt perspektiv – Gävleborgs län*, SEC-Reports, No 33, SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004.

Tabell 2 Demografisk jämförelse mellan Uppsala, Gävle och riket, föräldrar till avgångselever årskurs nio år 2000, andelar av kohorten.

	Antal	Civilingenjör	Läkare	Universitetsläkare	Högre tjänst. off.	Högre tjänst. priv.	Förreingsledare	Högre tjänstemän	Tjänst. m-nivå	Högre arbetarklass	Lägre arbetarklass	Soc-Ej i FöB-90	Ink-sam-1 dec.	Ink-sam-10 dec.	Folk- o grundskola	Gymn. 2 år	Gymn. 3 år	Högskola mindre än 3 år	Högskola minst 3 år	Forskarutbildning
Gävle	935	1,4	2,8	0,4	2,4	3,0	0,2	12,2	18,9	17,9	23,9	5,3	9,0	6,0	20,1	31,4	11,6	19,4	16,0	0,3
Gävleborgs län	3 050	1,6	1,8	0,3	1,1	2,1	0,7	10,1	16,8	19,1	25,5	4,9	9,3	4,3	17,3	39,4	11,6	17,6	13,0	0,3
Uppsala	2 032	4,4	3,9	2,7	2,4	4,1	1,0	23,2	18,5	10,7	14,3	10,7	10,6	11,9	12,9	23,2	10,1	17,5	28,4	5,8
Uppsala län	3 261	3,7	2,8	1,7	1,8	3,4	1,1	17,8	18,4	14,5	17,7	8,3	9,8	9,7	14,6	30,4	11,3	16,8	21,5	3,7
Riket	98 239	2,3	2,0	0,6	1,3	3,7	1,3	14,3	17,6	16,5	20,1	8,2	9,5	8,0	16,2	33,3	12,4	17,2	17,9	1,1

Utbildningsval

Vilka skillnader och likheter går att finna mellan Uppsala och Gävle om vi ser till pojkars och flickors gymnasieval? Vi börjar med några skillnader mellan regionerna. Det är fler flickor och pojkar som läser på studieförberedande utbildningar i Uppsala kommun än i Gävle kommun. Dessutom, givet att eleverna har samma sociala ursprung är det mer sannolikt att elever i Uppsala söker en studieförberedande utbildning jämfört med elever i Gävle (se Tabell 5-Tabell 8), vilket är ett tydligt exempel på hur regionen spelar roll för de sociala gruppernas utbildningsstrategier. Pojkar och flickor rangordnar även utbildningarna lite olika i de två regionerna. För pojkar i Gävle kommun är TE, NVNA och EC de tre populäraste gymnasieutbildningarna år 2000 och för flickor är motsvarande utbildningar SP-LG, NVNA och ES (se Tabell 9).²⁰ I Uppsala ser valen något annorlunda ut. Här är ordningen NVNA, SPEI och SPSA för pojkarna och SPSA, NVNA och SPEI för flickorna.

Men det finns även likheter. Jämförelser mellan åren 1997 och 2001 visar att skillnaderna mellan könen minskar om vi ser till val av studieförberedande program (se Tabell 5-Tabell 8). Pojkarna hämtar in på flickornas försprång, det vill säga skillnaderna mellan könen är mindre år 2001 än 1997 när vi ser till andelar pojkar och flickor som väljer studieförberedande program. Tendensen är tydlig i både högre och lägre sociala skikt.

En annan likhet mellan regionerna är att det självklara valet för den akademiska elitens söner och döttrar är det naturvetenskapliga programmet. Det är framför allt den naturvetenskapliga inriktningen som lockar. I Uppsala blir detta tydligt genom att NVNA är en stor utbildning. I Uppsala väljer 41 procent av eleverna NVNA. I Gävle är siffran 23 procent (se Tabell 9). Tidigare var SP ett konkurrerande program för elever med stora tillgångar med sig hemifrån och/eller höga betyg. I dag tycks NV ha en ohotad position som det enda tänkbara programmet för såväl en meritokratisk som en social elit.²¹ Detta visar de statistiska analyserna. De intervjuade eleverna vittnar om att det egentligen inte finns några alternativ – även om man inledningsvis tvekat lite – om man är duktig i grundskolan.

²⁰ År 1997 var det lite andra utbildningar som rankades som de tre främsta. För pojkar var det NVNA, SM-YF och NVTE och för flickor var det NVNA, SP-LG och SPSA. För Uppsala gäller att exakt samma utbildningar toppar listan för pojkar och flickor år 2000 och år 1997 (se Tabell 10).

²¹ Jämförande analyser med tidigare år visar att NVNA däremot har elitiserats. Det är fler elever med högt socialt ursprung och höga betyg som väljer denna väg i dag än för tio år sedan. Se Donald Broady, Mats B. Andersson, Mikael Börjesson, Jonas Gustafsson, Elisabeth Hultqvist, Mikael Palme, "Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier", pp. 5-133, i *Välfärd och skola. Antologi från Kommittén Välfärdsbokslut*, SOU 2000:39, Socialdepartementet, Stockholm 2000, pp. 70-75.

Jag funderade på att läsa sam ett tag, men sen tänkte jag att det känns som att jag vill inte gå omkring och fundera hur det hade gått för mig i naturklassen. För jag har alltid haft väldigt lätt för mig i skolan. [...] Så jag ville liksom inte gå, ta sam som jag visste att jag skulle klara av väldigt bra, och sen gå och fundera hur gick det, hur hade det gått för mig om jag gått natur. Så då ville jag liksom verkligen försöka med det (Karin, NV).

På NV träffas alltså pojkar och flickor som kommer från utbildningsstarka hem och med mycket eget tillägnat skolkapital i form av mycket höga betyg från grundskolan. Den naturvetenskapliga vägen är en kungsväg för såväl den elev som tänker sig gå in i läkarkonsten som för den som siktar på en konstnärlig bana. Man bör alltså inte se NV som ett program som endast förebereder för högre studier inom naturvetenskap och teknik.²² Mikael som kommer från ett hem med mycket utbildningstillgångar svarar på frågan om vad som händer efter gymnasiet:

Den eviga frågan. [...] Ja, jag har funderat ganska mycket över det hela och kommit fram till ganska lite. Men jag har vissa alternativ i alla fall. Nu direkt efter gymnasiet kommer jag i alla fall inte börja plugga nåt program eller så. Utan dom alternativ jag har nu nästa år är väl antingen att ta ett studieuppehåll, eftersom jag är ganska trött på, skoltrött rent allmänt sett, på ett år och försöka då arbeta lite. Eller alternativt möjligen studera någon enstaka kurs, mest för att göra någonting och så lite också för att få kårleg och studiebidrag, eller möjligen, möjligen gå någon skivlinje på folkhögskola [...]. I och med att jag är intresserad av att skriva och har någon slags förhoppning eller ambition att bli någon slags författare eller liknande, eller möjligen journalistiskt eller något sånt (Mikael, NV).

Den naturvetenskapliga vägen är även en könsneutral (numerärt sett) sådan. De allra flesta yrkesförberedande programmen, men även flera studieförberedande vägar, är antingen pojkdominerade eller flickdominerade. Könsmässig balans är förbunden med social prestige. NVNA kan här ställas mot exempelvis de mest pojkdominerade programmen som BP, FP och IP som har låg social prestige. Denna hållning kommer till uttryck i intervjuerna. De könsblandade programmen ses som mer attraktiva. Så här uttrycker sig Karl och Helen som går på en pojkdominerad respektive flickdominerad utbildning:

– Tycker du att det är några nackdelar med bara killar i klassen? (Intervjuaren)
– Inte sån jättenackdel, men många killar skulle uppföra sig bättre om det var fler flickor (Karl, EC).

Det skulle bli en helt annan stämning. Här blir det mycket tjejpprat och småtjafs. Det hade varit annorlunda med killar (Helen, HV).

Anders, Peter och Mikael, som alla går på NV, framhåller också att det är bättre med könsblandade utbildningar.

²² Om den kulturella elitens investeringar i NV se Donald Broady, Ingrid Heyman och Mikael Palme, "Le capital culturel contesté ? Étude de quatre lycées de Stockholm", pp. 175-211 i Donald Broady, Natalia Chmatko och Monique de Saint Martin (red.), *Formation des élites et culture transnationale*, Centre de sociologie de l'éducation et de la culture, École des hautes études en sciences sociales, Paris, och SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 1996.

Det är nog roligare att gå blandat tycker jag. [...] Om man är tillsammans med bara killar hela tiden då blir det oftast, jag vet inte faktiskt, men jag tycker det är roligare om det är blandat (Anders, NV).

Sofie menar att det blir ett annat undervisningsinnehåll i könsblandade klasser.

Det är roligare när det är blandat. Man kan höra mer åsikter. Det blir bättre diskussion. I samhällskunskap och svenska är det ofta diskussion om etik och moral och då är det bra med båda könen (Sofie, SP).

På frågan om de skulle kunna tänka sig att gå i en klass med bara killar svarar Peter och Mikael:

Svår fråga faktiskt. Jag har aldrig tänkt på det men, förut på högstadiet så var vi, tio killar och tjugo tjejer, nej tvärtom tio tjejer och tjugo killar och det tyckte jag kändes som en lite knepig fördelning så jag tycker att det är mycket bättre fördelning nu, så antagligen skulle jag tycka att det var ännu knepigare om man gick i en klass med bara antingen killar eller tjejer (Peter, NV).

I den klassen jag gick i tidigare, i högstadiet så var det, vad jag minns, två tredjedelar killar och det var ju totalt sett en lite mindre rolig, lite tråkigare klass att gå i men i övrigt så, det behöver ju inte ha med det att göra, men totalt sett så tycker jag att det är bra ju mer blandat det är. [...] Det blir intressantare då, mer mångfald (Mikael, NV).

Det finnas alltså en av eleverna uttalad dominansordning där könsblandade program anses bättre att gå på än de mer enkönade programmen. Denna ordning korresponderar med den sociala ordningen – den ordning som etableras utifrån hur olika sociala grupper väljer utbildningar. Det är i detta perspektiv inte förvånande att Uppsala som en akademiskt dominerad stad, har betydligt större andel elever på könsblandade utbildningar än Gävle.²³

Utbildningens varierande funktion

Att utbildning är viktig tycks vara en grundmurad inställning hos flickor och pojkar oavsett socialt ursprung. Uppfattningarna om varför skolan är viktig och vad den fyller för funktion varierar dock väsentligt mellan pojkar och flickor med olika sociala bakgrunder. Karin och Karl, som vi stiftade bekantskap med inledningsvis, skiljer sig i sin syn på utbildningens funktion. Karin (civilingenjörsdotter) som valt att gå NV ser hela

²³ I Uppsala går en väsentligt större andel elever på program som har en jämn könsfördelning än i Gävle. I Gävle går 57 procent av pojkarna på pojkdominerade program och i Uppsala 25 procent (se Tabell 11). 61 procent av flickorna i Gävle går på flickdominerade program, under det att motsvarande andel i Uppsala är 43 procent. I Gävle går 34 procent av flickor och 25 procent av pojkar på könsbalanserade program. Motsvarande siffror för Uppsala är 53 procent och 57 procent. Skillnaden blir än mer markant om vi bara ser till de studieförberedande programmen. I Gävle återfinns 32 procent av pojkarna och 36 procent av flickorna på de könsbalanserade studieförberedande programmen, medan det stora flertalet i Uppsala går på könsbalanserade studieförberedande utbildningar (70 procent pojkar och 58 procent flickor). Skillnaden beror främst på att pojkar i Uppsala i mycket större utsträckning väljer NV, medan pojkar i Gävle väljer TE i högre grad. Även på de yrkesförberedande programmen återfinns samma mönster. Vi har använt den gängse definitionen av kvantitativ jämställdhet, det vill säga att endera könet utgör fler än 40 procent men färre än 60 procent. Är kvinnorna fler än 60 procent talar vi om kvinnodominans och är männen fler än 60 procent om mansdominans. Denna definition används exempelvis av SCB.

skolgången som en viktig investering och förberedelse för fortsatta högskolestudier. Satsningen började redan i lågstadiet och det handlar om att skaffa ”gedigen kunskap”. För Karl (som kommer från lägre tjänstemannahem där pappan är elektriker) handlar gymnasiet om att skaffa en utbildning som ger ett jobb. För Stefan som har arbetarklassbakgrund är gymnasiet ett medel för att nå längre än vad hans föräldrar gjort.

Det är viktigt om du vill ha en bra utbildning. Det finns personer som inte behöver. I största allmänhet, ja skolan är jävligt viktig [...] en bra utbildning och kunna leva efteråt, inte se ut som föräldrarna, kanske ta sig upp till medelsvensson någon gång i framtiden (Stefan, EC).

Men skolan tillskrivs också värden som handlar om en väg till utveckling och självkännedom. Helen (arbetarklassbakgrund) och Oskar (från högre tjänstemannahem) säger om skolan:

Den är jätte viktig. För det är här man blir någonting. Det är här man blir människa och kommer in i vuxenlivet. Får välja själv vilken linje man vill gå (Helen, HV).

Ja, den är ruggigt viktig. Man lär sig ruggigt mycket i skolan över huvud taget. Jag tror också så här, i skolan drar man upp diskussioner som man kanske inte drar upp på fritiden. Man lär sig av varandra och av sina misstag, eller hur (Oskar, EC).

Tabell 3 visar en översikt av de genomförda elevintervjuerna. Framtidsplanerna varierar och uppenbart är gymnasieutbildningen för de intervjuade eleverna som går på NV i Uppsala en språngbräda till prestigefyllda universitetsutbildningar. Syftet med de gymnasiala studierna är en självklarhet för nästan alla bland dessa elever: man ska ta sig in på en yrkesbana med hög lutning. För eleverna på de yrkesförberedande programmen EC och HV är det först och främst ett yrke inom det yrkesområde som utbildningen förbereder för som hägrar. För några finns också högskolestudier inom horisonten, men då som ett mer diffust alternativ någon gång i en avlägsen framtid. För flickorna på SP väntar högskolestudier.

Tabell 3 Översikt av elevintervjuerna.

Kvinna/Man	Program	Ort	Faderns yrke	Moderns yrke	Framtidsplaner
Karl	EC	Gävle kommun	Kvalificerad arb. i produktion	Lägre tjänstekvinna	Vill läsa vidare på högskola och bli elingenjör
Stefan	EC	Gävle kommun	Okvalificerade arb. i produktion	Okvalificerade arb. i service	Vill arbeta som elektriker och ev. läsa på högskola
Oskar	EC	Gävle kommun	Handelsanställd	Högre tjänstekvinna	Vill arbeta som elektriker och kanske läsa vidare på högskola
Robert	EC	Gävle kommun	Förman	Kontorsanställd	Vill arbeta som elektriker
Jenny	HV	Gävle kommun	Fritidspedagog	Förskollärare	Vill läsa på Komvux och sedan högskola för att bli designer
Carolin	HV	Gävle kommun	Okvalificerade arb. i produktion	Okvalificerade arb. i vården	Vill först få ett jobb, men sedan är drömmen att bli inredare och kanske gå på Konstfack
Helen	HV	Gävle kommun	Okvalificerade arb. i produktion	Okvalificerade arb. i service	Vill börja jobba, kanske i affär. Vill bli designer
Lisa	SP	Annan kommun i Gävleborgs län	Okvalificerade arb. i produktion	Förskollärare	Vill läsa vidare på socionomutbildning
Sofie	SP	Annan kommun i Gävleborgs län	Tjänsteman mellannivå	Högre tjänstekvinna	Vill gärna bo och arbeta utomlands. Vill läsa vidare på högskola
Peter	NV	Uppsala kommun	Civilingenjör	Högre tjänstekvinna	Vill läsa vidare på någon civilingenjörsutbildning
Eva	NV	Uppsala kommun	Okvalificerade arb. i produktion	Sjuksköterska	Vill läsa vidare på läkarutbildning
Ulrika	NV	Uppsala kommun	Naturvetare	Lärare	Eventuellt någon musikutbildning
Mikael	NV	Uppsala kommun	Naturvetare	Högre tjänstekvinna	Vill bli författare
Ola	NV	Uppsala kommun	Läkare	Sjuksköterska	Vill läsa vidare på musikhögskolan
Anders	NV	Uppsala kommun	Högre tjänsteman	Tjänstekvinna mellannivå	Vill läsa vidare på läkarutbildningen
Karin	NV	Uppsala kommun	Civilingenjör	Lärare	Vill läsa vidare på sjukgymnastutbildning
Sara	NV	Uppsala kommun	Jurist	Sjuksköterska	Vill läsa vidare på apotekarutbildning

Att naturvetenskapliga studier främst förbereder för universitetsstudier och att yrkesförberedande program styr in mot en arbetsmarknad är inte särskilt överraskande.

Men det är viktigt att beakta att de olika betydelser som gymnasieskolan ges hänger intimt samman med kön och social grupptillhörighet. På de yrkesförberedande programmen, som ofta är i stort sett enkönade, verkar det utvecklas en likartad syn på betygens betydelse, förhållandet mellan skola och fritid, hur man använder sin tid och så vidare. Lite tillspetsat skulle man kunna säga att det tycks utvecklas likartade synsätt på skola och utbildning i enkönade miljöer (främst pojk- och flickdominerade yrkesprogram) och ett i relation till yrkesprogrammen annorlunda sätt att se på sin utbildningskarriär i en miljö där könen möts (vilket framför allt sker på NV). På yrkesprogrammen råder en kultur där det finns en klar gräns mellan skola och fritid. Skolarbetet utförs i huvudsak i skolan. Det gäller framför allt de ämnen som kräver speciell utrustning, till exempel när EC-eleverna arbetar i verkstaden eller HV-eleverna syr. Arbetsbelastningen upplevs inte som för hög utan de tycker att de hinner med. Den sociala samvaron med klasskamraterna är viktig. Betyg har ingen framträdande roll och för flera yrken tar också branschorganisationerna vid efter avslutat gymnasium och utfärdar till exempel licenser för olika behörigheter, vilket är det som räknas och tillskrivs vikt av eleverna. Vi kan kontrastera detta mot den syn på utbildning som råder på NV, där disciplinering med avseende på hur man använder tiden tycks vara ett signum för utbildningen. Man studerar på kvällar såväl som på helger om det behövs. Flera har, trots att de tycker att de gör så mycket som de mäktar med, en önskan om att bli än mer effektiva och disciplinerade. Pedagogiska metoder som anses ineffektiva – exempelvis grupparbeten – ses inte med blida ögon och betygen spelar en väsentlig roll i elevernas skoldag.

Olika satsning och användning av betyg

Pojkarna och flickorna som vi har intervjuat är – oavsett utbildning och social bakgrund – överlag nöjda med sina betyg och tycker också att de i stort sett har blivit rättvist bedömda sedan de började få betyg. Detta är intressant att sätta i relation till att flickor får högre betyg än pojkar. Mönstret att flickor har högre betyg än pojkar uppträder inom de olika sociala skikten. Resultatet är stabilt över tid (se Diagram 1 och Diagram 2). Diagrammen visar dels hur betygsfördelningen tydligt följer en social hierarki där elever med mycket nedärvt utbildningskapital har högre betyg än elever med lite nedärvda utbildningstillgångar, dels hur det inom de olika sociala grupperna (här indikerat av föräldrarnas utbildningsnivå) uppträder skillnader mellan flickor och pojkar.

Under åren 1994-1997 sker en generell betygsinflation. Betygen ökar under perioden inom i stort sett samtliga grupper och hos båda könen. Men under perioden 1998-2001 är betygsinflationen ojämnt fördelad över de sociala grupperna. Söner och döttrar med föräldrar som har treårig eller längre högskoleutbildning gynnas av det nya betygssystemet medan söner och döttrar med lite nedärvda utbildningstillgångar missgynnas.

Diagram 1. Avgångselever från årskurs nio och avgångsbetyg, medelvärde, 1994-1997.

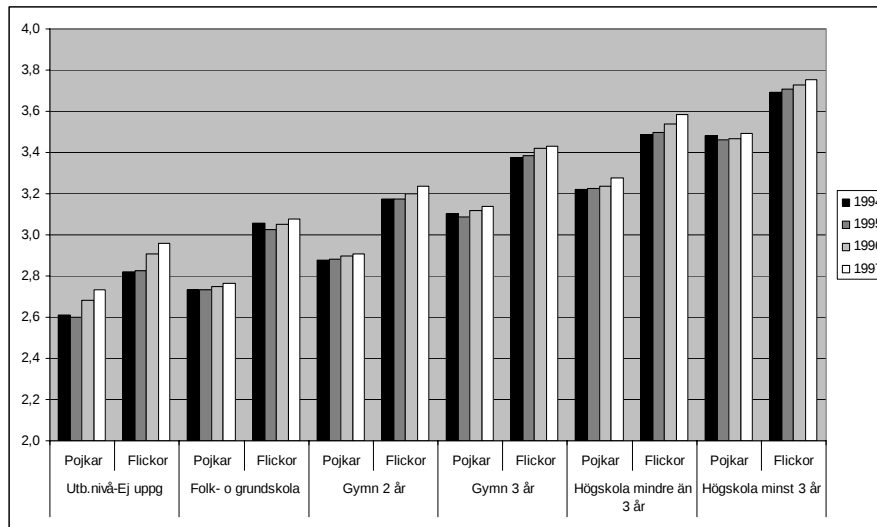
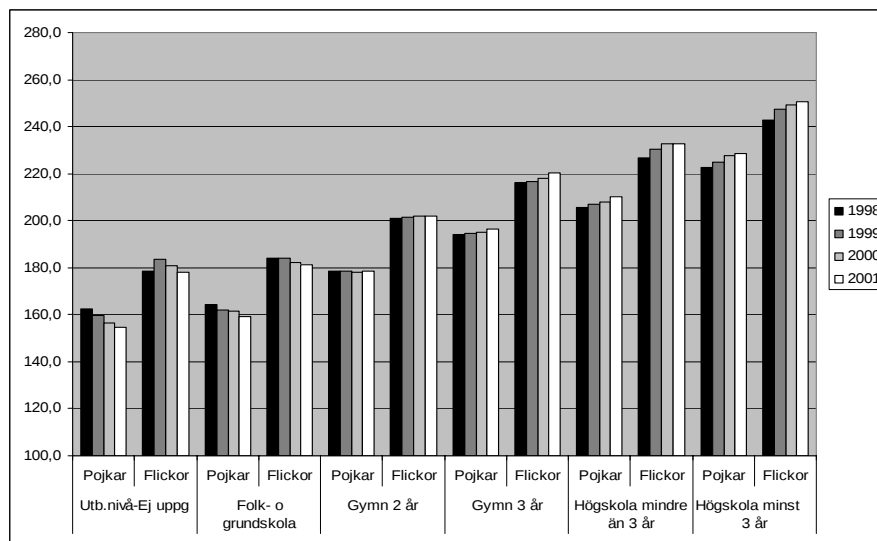

Diagram 2. Avgångselever från årskurs nio och avgångsbetyg, medelvärde, 1998-2001.

De intervjuade pojkarna känner sig varken orättvist bedömda eller oroliga för att de inte får bättre betyg. De återkommer till att de är nöjda med sina betyg och ser det mer som en bonus om de får ett högre betyg än de siktat mot.

- Tycker du att du har fått rättvisa betyg då när du ser till dina betyg? (Intervjuaren)
- Jodå, som sagt, G är jag nöjd med (Stefan, EC).
- Det var du inriktad på? (Intervjuaren)
- Kan jag prestera högre så gör jag det, men G är grundläggande. Får jag det är jag nöjd (Stefan, EC).

Det finns intressanta skillnader mellan könen i förhållningssätt till betygen. Lisa som går på SP uttrycker det så här:

Jag tror att tjejer har mer stress på sig att de vill prestera högre. Det märker man när man pratar att man vill försöka få så högt som möjligt. Medan killarna är lite mer så här att, jag klarar det ändå, bara jag får G så är jag nöjd ungefär (Lisa, SP).

Sofie ser tillbaka på grundskolan och ångrar lite den stora arbetsinsats som gav de höga betygen.

Ibland kan jag ångra mig lite att jag jobbade så hårt på högstadiet. För betygen behövs inte för att komma in på programmet (Sofie, SP).

Högstadiet betygen har inte någon avgörande betydelse. I exempelvis Uppsala kom eleverna in på sitt förstahandsval av program, vilket är viktigt att ha i åtanke.

Jag kunde absolut ha haft bättre betyg i högstadiet om jag verkligen hade ansträngt mig men det tyckte jag aldrig var särskilt nödvändigt utan jag var nöjd med bra betyg (Mikael, NV).

Könsskillnader går att finna även i användningen av betygen. Statistiken visar att om vi konstanthåller elevernas nedärvda utbildningskapital (föräldrarnas utbildningsnivå) och skolkapitalet (elevernas eget medelbetyg från grundskolan) utkristalliserar en skillnad i satsningen på elitprogrammet framför andra, NVNA. Pojkar och flickor med höga grundskolebetyg (4,5-5,0) väljer NVNA i lika hög grad, men när betygen sjunker minskar flickors benägenhet att välja NVNA i större utsträckning än pojkars. Detta gäller för döttrar och söner till såväl högutbildade som lågutbildade föräldrar (se Tabell 12). Man skulle kunna uttrycka det så att flickor ”kompenserar” sitt kön med höga betyg.²⁴

Kön – lika eller olika?

Vi har tidigare varit inne på att könsblandade program värderas högre än enkönade program av de elever som går såväl enkönade som tvåkönade program. Däremot utvecklas lite olika hållningar till kön i de olika utbildningsmiljöerna. En syn på könen såsom varande relativt lika tycks vara rådande på NV. De intervjuade framhåller att umgängeskretsen är könsblandad även om de närmsta vännerna ofta är av samma kön som de själva. I klassen umgås man med både flickor och pojkar. När vi diskuterar om det är uppdelat i klassen svarar Eva och Mikael:

Lite grann, speciellt i ettan, tvåan så var det ganska mycket så här, killgrupper och tjejgrupper. Men det har börjat lösas upp ganska mycket. Jag umgås inte med någon

²⁴ Flickor och pojkar med mycket nedärvda utbildningsresurser och höga betyg (4,5-5,0) från grundskolan satsar på NVNA i samma utsträckning (66 procent av flickorna i denna grupp valde NVNA år 1997 och 68 procent av pojkarna). Samma likhet återfinns hos gruppen flickor och pojkar med mindre nedärvt utbildningskapital men höga grundskolebetyg (50 procent av flickorna väljer NVNA och 49 procent av pojkarna). Men tittar vi sedan på pojkar och flickor med lite lägre grundskolebetyg ser användningen av grundskolebetyget annorlunda ut. Större andel av pojkarna med betyget 4,0-4,4 satsar på NVNA och i jämförelse med flickorna ökar skillnaderna när betygen är lägre. I betyggruppen 4,0-4,4 satsar 52 procent av pojkarna med mycket nedärvt utbildningskapital på NVNA och 43 procent av flickorna gör detsamma. 27 procent av flickorna i samma betygsgrupp, men med en utbildningsnivå hos föräldrarna som är betydligt lägre, väljer NVNA, medan 32 procent av pojkarna gör detsamma. När betygen sjunker ytterligare (3,5-3,9) blir skillnaderna mellan könen än större. I gruppen med hög utbildningsnivå hos föräldrarna väljer 36 procent av pojkarna och 21 procent av flickorna NVNA och i gruppen med grundskolenivå som högsta utbildning hos föräldrarna är siffrorna 11 procent för flickorna och 20 procent för pojkarna (se Tabell 12).

av killarna på fritiden, men i skolan, man går till maten med några, eller sitter och snackar med dom på lunchen. Det är inte så att det är små grupper (Eva, NV).

Tjejer och killar umgås ganska fritt med varandra i klassen. Då är det väl snarare uppdelat på annat sätt, att det är vissa personer som umgås med varandra mer, men det är ju ganska naturligt. Men överhuvudtaget så är det en ganska god sammansättning, sammanhållning i klassen (Mikael, NV).

Den könsneutrala kultur²⁵ som manifesteras på NV står i samklang med dels den numerära balansen mellan könen som dessa elever möter på de eftergymnasiala utbildningar som de normalt sett söker sig till (läkarutbildning, naturvetenskap, vissa humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar), dels de relativt könsbalanserade (kvantitativt sett) arbetsmiljöer inom bland annat medicin och forskning som dessa utbildningsinvesteringar pekar mot.

Därutöver bildar utbildningsstarka grupper familj i – ur ett socialt och ekonomiskt perspektiv – relativt jämställda konstellationer. Den manlige överläkaren gifter sig med den kvinnliga läkaren och den manlige professorn med den kvinnliga lektorn. Barnen hamnar med stor sannolikhet på NV och så är reproduktionscykeln sluten. Den ekonomiska eliten betar sig lite annorlunda. Här är det vanligare att familjen består av en man med hög inkomst som arbetar heltid och en kvinna som har lägre inkomst och arbetar deltid eller inte alls. Sönerna är överrepresenterade på ekonomisk och teknisk utbildning på gymnasiet och döttrarna på samhällsvetenskaplig utbildning. Den ekonomiska elitens och ekonomiska medelklassens söner och döttrar väljer därmed mer separerade utbildningsvägar än den kulturella elitens barn.²⁶

På de yrkesförberedande programmen framträder en mer särartsbetonad syn på könen. Stefan tycker att män och kvinnor tänker olika och svarar följande på frågan hur han menar:

Ja, när det gäller fritidsintressen, tjejer gillar att prata, killar gillar att röra på sig. Killar är ofta bättre lagarbetare, de är inte så bra när det kommer till tala, teori. Tjejer är lite sämre lagarbetare, har en större tendens till att börja bråka om smågrejer. Det kanske låter elakt men det är så. [...] Tjejer har enklare för teori. Killar har genom sina fritidsintressen enklare för det praktiska eftersom de har erfarenhet av det (Stefan, EC).

Robert och Oskar tycker inte att det är så konstigt att det går så få flickor på "grabblinjer":

²⁵ Den könsneutrala kulturen omfattar framför allt att man umgås med bägge könen och värdesätter detta. Det innebär inte att man inte ser att det finns betydande skillnader mellan hur flickor och pojkar bemöts i skolan. En elev, Ulrika, framhåller ett maktperspektiv på relationen mellan könen där hon menar att pojkar dominerar på olika vis i skolmiljön. På frågan om hur hon tror att pojkarna ser på flickorna i klassen svarar hon: "Inte lika intellektuellt kapabla, kan man nog faktiskt tyvärr säga. [...] Det är faktiskt så. Det har inte känts så, i högstadiet kändes det absolut inte så, men det känns så nu. [...] Om någon tjej ställer någon fråga som någon kille lika gärna skulle kunna ha ställt, då är det liksom blickar mellan killarna så här, herregud, skrattar lite så här [...]. Lärarna spår på detta på vissa sätt genom att ge tjejerna mindre kvalificerade frågor, eller vad man ska säga. Ja, det är lite sorgligt." Ulrika menar vidare att pojkar stödjer varandra mycket mer i klassrumsmiljön än vad flickor gör och att pojkar allmänt ges mer utrymme av lärarna. Enligt henne finns det också ett motstånd i klassen mot att diskutera orättvisor mellan könen.

²⁶ Mikael Börjesson och Mikael Palme, *Social klassificering – analys av olika nomenklaturer för social klassificering och sociala grupperns karakteristika*. Artikel presenterad på Workshop "Kulturellt kapital och sociala klasser", Uppsala universitet, Uppsala 2001.

Det är väl inte så många tjejer som ser sig själv som elektriker i framtiden (Robert, EC).

Hur många tjejer är det som vill se sig själv som snickare? De kan gå och sy textil i stället (Oskar, EC).

De objektiva strukturerna sätter sina spår i de mer subjektiva hållningarna. På enkönade program verkar en särartssyn på kön mer möjlig att manifestera än på NV, där framför allt den kulturella elitens söner och döttrar lär sig att umgås med varandra.

Sammanfattning

Vi har nu tillgång till ett antal pusselbitar som kan användas för att förstå hur den svenska gymnasieskolan är strukturerad när vi särskilt ser till kön och social grupptillhörighet.

Vi kan konstatera att det är större könsskillnader bland lägre sociala skikt. Flickor ur arbetarklassfraktioner väljer traditionellt sett kvinnligt kodade yrkesprogram och pojkar ur samma grupper manligt kodade yrkesprogram. Ju längre upp i den sociala hierarkin vi kommer desto mer närmar sig flickor och pojkar varandra i sina utbildningsval. På det naturvetenskapliga programmets naturvetenskapliga inriktning hittar vi en jämn könsbalans. Alltså, differentieringen mellan könen sker mycket senare inom de högre sociala skikten än inom de lägre. Könen håller framför allt ihop länge inom den kulturella eliten. Det är först på läkarutbildningens olika specialiseringar som uppdelningen sker, för att ta ett exempel. Inom lägre sociala skikt sker en uppdelning av pojkar och flickor redan i gymnasieskolan. I en mening är de yrkesförberedande utbildningarna (framför allt de manligt kodade) lika eller till och med mer homogena i sin sociala rekrytering än vad det naturvetenskapliga programmets naturvetenskapliga inriktning är. Eleverna själva värderar de könsbalanserade utbildningarna högre än de mer enkönade, vilket överrensstämmer med den sociala hierarkiska ordningen.

De pojkdominerade utbildningarna är något mer pojkdominerade än vad de flickdominerade är flickdominerade. Flickor är hårdare koncentrerade till vissa typer av utbildningar, nämligen samhällsvetenskapliga och humanistiska studieförberedande utbildningar och yrkesförberedande utbildningar mot vård och omsorg eller estetiska områden. Pojkarna sprider sig på ett större antal utbildningar, såväl tunga teoretiska utbildningar som det naturvetenskapliga programmet, men även mycket yrkesinriktade utbildningar som är inriktade mot tillverknings- och byggindustri, för att inte tala om det individuella programmet som i gymnasieskolan intar tredjeplatsen när det gäller rekrytering av pojkar, numerärt sett.

Vidare kan vi ur våra statistiska analyser utläsa att föräldrarnas utbildningskapital är mer betydelsefullt för sönerns och döttrarnas gymnasieval än samma föräldrars ekonomiska tillgångar. Föräldrar som själva har varit beroende av utbildningssystemet tycks överföra värdesättandet av utbildning till sina barn.

Den regionala kontexten har stor betydelse för gymnasieskolans utseende. När vi jämför Uppsala län och Gävleborgs län med huvudorterna Uppsala och Gävle ser vi hur det akademiska kapitalet som Uppsala besitter slår igenom i gymnasieskolan, kanske mest märkbart genom att det naturvetenskapliga programmet och då framför allt den naturvetenskapliga inriktningen är en mycket större utbildning i Uppsala jämfört med i Gävle. Även när vi konstanthåller socialt ursprung återfinner vi skillnad mellan

regionerna. Givet att eleverna har samma sociala ursprung är det mer sannolikt att man söker ett studieförberedande program i Uppsala än i Gävle – ett resultat som tydligt visar regionens betydelse för hur de olika sociala gruppernas söner och döttrar investerar i utbildning. Pojkarna och flickorna rangordnar även utbildningarna olika i de två regionerna. Teknisk utbildning är bland pojkarna ett klart populärare val i Gävle än i Uppsala. Tydligt är att den akademiska eliten i Uppsala inte attraheras av teknisk utbildning, utan snarare flyr denna typ av utbildningsinvestering. Ett resultat av de olika utbildningsvalen i de två regionerna är att en större andel elever i Uppsala går på könsbalanserade utbildningar än i Gävle.

Några ord också om betyg. Flickor lyckas bättre betygsmässigt i skolan än pojkar. Detta gäller för såväl de högre som de lägre sociala skikten. Men samtidigt använder pojkar och flickor sina betyg olika. När betygen sjunker minskar flickornas benägenhet att välja den mest prestigefulla utbildningen, naturvetenskapligt program med naturvetenskaplig inriktning, i större grad än pojkarnas. Det verkar även som inställningen till höga betyg varierar mellan könen. Flera av de intervjuade pojkarna uttrycker att de nöjer sig med ett lägre betyg än vad de skulle kunna få om de ansträngde sig mer, medan Sofie frågar sig varför hon jobbade så hårt på högstadiet, när betygen inte var nödvändiga för att komma in på gymnasieprogrammet.

Att investera i utbildning tycks vara något som kvinnor i dag värderar högre än vad män gör – att döma av de uppgifter vi har om exempelvis skolframgång och hur många som går vidare in i högskolan. Man kan ställa sig frågan: varför investerar kvinnor mer i utbildning än män? Ett svar är att den kvinnodominerade arbetsmarknaden, som till stor del är detsamma som den offentliga sektorn, i allt högre grad kräver högskolestudier. Tidigare räckte det med yrkesförberedande gymnasieutbildning för yrken inom exempelvis vård och omsorg, i dag kräver motsvarande yrken lång högskoleutbildning.²⁷

En analys av elevers måluppfyllelse menar vi måste ta sitt avstamp i en undersökning av vilka mål som sätts. Allt tyder på att målen varierar med kön, klass och andra sociala parametrar. Dessa behöver inte heller vara desamma som de mål som formuleras i utbildningspolitiken.

²⁷ Skolverket, *Efter skolan*, Rapport 223, En utvärdering av gymnasieutbildning, Skolverket, Stockholm 2002, p. 114.

Referenser

- Ambjörnsson, Ronny, "Kvinnofrågan i Sverige" i Bo Lindberg (red.), *17 uppsatser i svensk idé- och lärdoms historia*, Carmina, Stockholm 1992.
- Bourdieu, Pierre & Jean-Claude Passeron, *Les héritiers – les étudiants et la culture*, Minuit, Paris 1985 [1964].
- Bourdieu, Pierre, *La noblesse d'état – grandes écoles et esprit de corps*, Minuit, Paris 1989.
- Broady, Donald, Ingrid Heyman & Mikael Palme, "Le capital culturel contesté ? Etude de quatre lycées de Stockholm", pp. 175-211, i Donald Broady, Natalia Chmatko och Monique de Saint Martin (red.), *Formation des élites et culture transnationale*, Centre de sociologie de l'éducation et de la culture École des hautes études en sciences sociales, Paris, och SEC/ILU Uppsala universitet, Uppsala 1996.
- Broady, Donald, Mats B. Andersson, Mikael Börjesson, Jonas Gustafsson, Elisabeth Hultqvist, Mikael Palme, "Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier", pp. 5-133, i *Välfärd och skola. Antologi från Kommittén Välfärdsbokslut*, SOU 2000:39, Socialdepartementet, Stockholm 2000.
- Börjesson, Mikael och Mikael Palme, *Social klassificering – analyser av olika nomenklaturer för social klassificering och sociala grupperns karaktäristika*. Paper presenterat på Workshop "Kulturellt kapital och sociala klasser", Uppsala universitet, Uppsala 2001.
- Börjesson, Mikael, *Gymnasieskolans sociala struktur och sociala grupperns utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*, SEC-Reports, No 32, SEC/Uppsala universitet, Uppsala 2004.
- Börjesson, Mikael, *Det svenska högskolefältet och lärarutbildningarna*, SEC Reports, No 30, 2 reviderade uppl., SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004 [2003].
- Hirdman, Yvonne, *Genus – om det stabila föränderliga former*, Liber, Stockholm 2001.
- Hjellbrekke, Johs., *Innføring i korrespondanseanalyse*, Fagbokforlaget, Bergen 1999.
- Le Roux, Brigitte & Henry Rouanet, *Geometric Data Analysis: From Correspondence Analysis to Structured Data Analysis*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London 2004.
- Lidegran, Ida, *Uppsala – en akademiskt dominerad gymnasieskola*, SEC-Reports, No 34, SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004.
- Linné, Agneta och Skog-Östlin, Kerstin, "Stockholm som pedagogiskt rum vid sekelskiftet 1900" i Boel Englund (red.), *Antropos*, nr 5, pp. 71-82, "Kvinnorna och staden. Borgerliga kvinnor och Stockholms modernisering år 1900", Lärarhögskolan, Stockholm 2003.
- Nordqvist, Ingrid och Monica Langerth Zetterman, *Gymnasieskolan som konkurrensfält. Ett regionalt perspektiv – Gävleborgs län*, SEC-Reports, No 33, SEC/ILU, Uppsala universitet, Uppsala 2004.
- Skolverket, *Efter skolan*, Rapport 223, En utvärdering av gymnasieutbildning, Skolverket, Stockholm 2002.

Appendix

Tabell 4 Pojkars och flickors val av gymnasieutbildningar, avgångselever från årskurs nio, 1997.

	Totalt	97 533	Pojkar	49 808	Flickor	47 725
	Ej gymn.	6,2	Ej gymn.	6,5	Ej gymn.	5,8
	Åk 2 efter 2 år	1,1	Åk 2 efter 2 år	1,2	Åk 2 efter 2 år	1,0
1	NVNA	13,1	NVNA	12,4	SPSA	15,7
2	SPSA	11,7 24,9	NVTE	8,8 21,2	NVNA	13,9 29,6
3	SPEK	9,1 34,0	SPEK	8,7 29,9	SPEK	9,5 39,1
4	NVTE	5,3 39,3	EC	8,2 38,0	BF	7,4 46,5
5	ES	4,8 44,1	SPSA	7,9 46,0	ES	6,8 53,3
6	BF	4,8 48,9	FP	6,8 52,8	HR	5,1 58,3
7	HR	4,5 53,4	HP	4,3 57,1	OP	5,0 63,3
8	HP	4,5 57,9	HR	4,0 61,0	HP	4,6 68,0
9	EC	4,3 62,1	IP	3,7 64,7	SPHU	4,4 72,3
10	FP	3,6 65,7	BP	3,4 68,1	MP	3,6 75,9
11	MP	3,3 69,0	SM	3,3 71,4	SP-LG	3,1 79,0
12	OP	2,8 71,9	MP	3,1 74,5	NP	2,5 81,5
13	SM	2,7 74,5	ES	3,0 77,4	SM	2,1 83,6
14	SPHU	2,4 76,9	BF	2,3 79,7	HV	2,0 85,6
15	NP	2,3 79,2	NP	2,0 81,7	NVTE	1,7 87,3
16	SP-LG	2,2 81,4	NV-LG	1,6 83,3	NV-LG	0,9 88,2
17	IP	2,0 83,4	EN	1,5 84,7	SMSP	0,9 89,1
18	BP	1,8 85,1	SP-LG	1,3 86,1	LP	0,8 89,9
19	NV-LG	1,2 86,4	SM-YF	1,2 87,3	IV	0,7 90,6
20	HV	1,1 87,5	IV	1,1 88,3	SM-YF	0,6 91,1
21	IV	0,9 88,4	OP	0,8 89,1	SM-SF	0,5 91,6
22	SM-YF	0,9 89,3	SMNV	0,8 89,9	IB	0,4 92,0
23	EN	0,8 90,1	SMSP	0,6 90,5	SMNV	0,3 92,3
24	SMSP	0,7 90,8	SPHU	0,5 90,9	IP	0,2 92,5
25	LP	0,6 91,4	LP	0,5 91,4	FP	0,2 92,7
26	SMNV	0,5 91,9	HV	0,3 91,7	EC	0,2 92,9
27	SM-SF	0,4 92,3	SM-SF	0,3 92,0	NVE	0,2 93,1
28	IB	0,3 92,6	IB	0,2 92,2	SPE	0,1 93,1
29	NVE	0,1 92,7	NVE	0,1 92,3	BP	0,0 93,2
30	SPE	0,0 92,8	SPE	0,0 92,3	EN	0,0 93,2
31	KOMP	0,0 92,8	KOMP	0,0 92,3	KOMP	0,0 93,2
	Totalt åk 2 inom 2 år	92,8	Totalt åk 2 inom 2 år	92,3	Totalt åk 2 inom 2 år	93,2

Tabell 5 Avgångselever från årskurs nio efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå och första påbörjade program uppdelade på studieförberedande och yrkesförberedande utbildningar, Uppsala län, 1997 och 2001.

			N	Ej gymn.	IV	YF	SM	SF	Totalt
1997	H-Folk- o grundskola	Pojkar	267	1,9	10,1	57,3	6,4	24,3	100,0
		Flickor	274	0,7	6,2	51,8	4,4	36,9	100,0
		Totalt	541	1,3	8,1	54,5	5,4	30,7	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	397	0,3	8,1	55,7	10,3	25,7	100,0
		Flickor	449	0,4	7,6	50,1	2,9	39,0	100,0
		Totalt	846	0,4	7,8	52,7	6,4	32,7	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	199	0,0	5,5	39,7	7,5	47,2	100,0
		Flickor	183	0,0	1,6	39,9	1,1	57,4	100,0
		Totalt	382	0,0	3,7	39,8	4,5	52,1	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	252	1,2	4,0	26,6	7,1	61,1	100,0
		Flickor	269	0,0	3,7	24,9	3,7	67,7	100,0
		Totalt	521	0,6	3,8	25,7	5,4	64,5	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	428	0,9	2,1	14,5	3,7	78,7	100,0
		Flickor	458	1,3	0,7	14,8	1,1	82,1	100,0
		Totalt	886	1,1	1,4	14,7	2,4	80,5	100,0
2001	H-Folk- o grundskola	Pojkar	281	2,5	13,5	52,7	0,4	31,0	100,0
		Flickor	275	0,4	16,0	52,7	0,7	30,2	100,0
		Totalt	556	1,4	14,7	52,7	0,5	30,6	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	610	2,0	7,4	55,9	1,0	33,8	100,0
		Flickor	523	1,9	5,2	54,9	1,1	36,9	100,0
		Totalt	1 133	1,9	6,4	55,4	1,1	35,2	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	203	2,5	4,4	46,3	1,0	45,8	100,0
		Flickor	209	1,0	3,3	40,2	1,9	53,6	100,0
		Totalt	412	1,7	3,9	43,2	1,5	49,8	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	312	2,2	2,9	32,4	1,9	60,6	100,0
		Flickor	279	1,4	4,3	34,8	1,8	57,7	100,0
		Totalt	591	1,9	3,6	33,5	1,9	59,2	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	425	1,9	1,2	16,5	1,9	78,6	100,0
		Flickor	415	2,4	1,9	16,4	0,5	78,8	100,0
		Totalt	840	2,1	1,5	16,4	1,2	78,7	100,0

Tabell 6 Avgångselever från årskurs nio efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå och första påbörjade program uppdelade på studieförberedande och yrkesförberedande utbildningar, Uppsala, 1997 och 2001.

			N	Ej gymn.	IV	YF	SM	SF	
1997	H-Folk- o grundskola	Pojkar	142	2,1	13,4	49,3	4,2	31,0	100,0
		Flickor	131	0,8	8,4	48,9	3,8	38,2	100,0
		Totalt	273	1,5	11,0	49,1	4,0	34,4	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	210	0,0	10,0	50,5	6,2	33,3	100,0
		Flickor	229	0,4	7,4	46,7	1,3	44,1	100,0
		Totalt	439	0,2	8,7	48,5	3,6	39,0	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	109	0,0	4,6	38,5	4,6	52,3	100,0
		Flickor	99	0,0	2,0	33,3	0,0	64,6	100,0
		Totalt	208	0,0	3,4	36,1	2,4	58,2	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	162	0,6	4,9	22,2	5,6	66,7	100,0
		Flickor	183	0,0	3,3	21,3	1,1	74,3	100,0
		Totalt	345	0,3	4,1	21,7	3,2	70,7	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	358	1,1	2,2	12,0	2,8	81,8	100,0
		Flickor	376	1,6	0,8	13,8	0,8	83,0	100,0
		Totalt	734	1,4	1,5	12,9	1,8	82,4	100,0
2001	H-Folk- o grundskola	Pojkar	141	1,4	12,1	47,5	0,7	38,3	100,0
		Flickor	144	0,7	18,8	43,8	0,7	36,1	100,0
		Totalt	285	1,1	15,4	45,6	0,7	37,2	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	278	2,9	6,5	49,6	0,7	40,3	100,0
		Flickor	240	2,1	3,8	50,4	0,8	42,9	100,0
		Totalt	518	2,5	5,2	50,0	0,8	41,5	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	124	2,4	3,2	43,5	1,6	49,2	100,0
		Flickor	135	0,7	0,7	37,0	1,5	60,0	100,0
		Totalt	259	1,5	1,9	40,2	1,5	54,8	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	205	1,5	2,4	32,7	2,0	61,5	100,0
		Flickor	184	1,6	3,8	32,1	1,6	60,9	100,0
		Totalt	389	1,5	3,1	32,4	1,8	61,2	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	357	2,0	1,4	14,8	1,7	80,1	100,0
		Flickor	342	2,9	0,9	13,7	0,6	81,9	100,0
		Totalt	699	2,4	1,1	14,3	1,1	81,0	100,0

Tabell 7 Avgångselever från årskurs nio efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå och första påbörjade program uppdelade på studieförberedande och yrkesförberedande utbildningar, Gävleborgs län, 1997 och 2001.

			N	Ej gymn.	IV	YF	SM	SF	Totalt
1997	H-Folk- o grundskola	Pojkar	327	0,0	7,6	59,6	8,6	24,2	100,0
		Flickor	346	0,9	4,0	61,3	2,0	31,8	100,0
		Totalt	673	0,4	5,8	60,5	5,2	28,1	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	598	1,2	6,4	53,2	8,4	30,9	100,0
		Flickor	553	0,0	4,5	49,7	1,1	44,7	100,0
		Totalt	1 151	0,6	5,5	51,5	4,9	37,5	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	180	0,6	5,0	46,7	6,1	41,7	100,0
		Flickor	168	0,0	2,4	39,3	1,2	57,1	100,0
		Totalt	348	0,3	3,7	43,1	3,7	49,1	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	240	0,4	2,9	35,4	6,3	55,0	100,0
		Flickor	233	0,0	1,7	34,3	0,9	63,1	100,0
		Totalt	473	0,2	2,3	34,9	3,6	59,0	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	248	0,4	2,0	19,8	3,2	74,6	100,0
		Flickor	224	0,4	1,3	26,3	0,9	71,0	100,0
		Totalt	472	0,4	1,7	22,9	2,1	72,9	100,0
2001	H-Folk- o grundskola	Pojkar	274	2,2	22,6	57,7	0,4	17,2	100,0
		Flickor	280	2,1	18,6	56,1	0,4	22,9	100,0
		Totalt	554	2,2	20,6	56,9	0,4	20,0	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	715	1,5	14,1	55,0	0,6	28,8	100,0
		Flickor	665	2,0	11,3	54,3	0,2	32,3	100,0
		Totalt	1 380	1,7	12,8	54,6	0,4	30,5	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	168	1,2	7,7	39,3	1,2	50,6	100,0
		Flickor	187	1,6	4,3	40,1	0,5	53,5	100,0
		Totalt	355	1,4	5,9	39,7	0,8	52,1	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	249	1,6	6,8	35,7	1,2	54,6	100,0
		Flickor	266	0,4	4,5	38,7	0,4	56,0	100,0
		Totalt	515	1,0	5,6	37,3	0,8	55,3	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	219	0,0	2,3	25,6	0,5	71,7	100,0
		Flickor	165	1,2	1,8	29,7	0,6	66,7	100,0
		Totalt	384	0,5	2,1	27,3	0,5	69,5	100,0

Tabell 8 Avgångselever från årskurs nio efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå och första påbörjade program uppdelade på studieförberedande och yrkesförberedande utbildningar, Gävle, 1997 och 2001.

				Ej gymn.	IV	YF	SM	SF	
1997	H-Folk- o grundskola	Pojkar	101	0,0	10,9	46,5	13,9	28,7	100,0
		Flickor	96	2,1	3,1	53,1	5,2	36,5	100,0
		Totalt	197	1,0	7,1	49,7	9,6	32,5	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	131	0,8	9,2	47,3	13,7	29,0	100,0
		Flickor	137	0,0	7,3	36,5	2,9	53,3	100,0
		Totalt	268	0,4	8,2	41,8	8,2	41,4	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	64	0,0	6,3	37,5	9,4	46,9	100,0
		Flickor	48	0,0	2,1	35,4	4,2	58,3	100,0
		Totalt	112	0,0	4,5	36,6	7,1	51,8	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	80	0,0	3,8	32,5	6,3	57,5	100,0
		Flickor	78	0,0	2,6	21,8	1,3	74,4	100,0
		Totalt	158	0,0	3,2	27,2	3,8	65,8	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	86	1,2	1,2	24,4	5,8	67,4	100,0
		Flickor	83	1,2	0,0	20,5	0,0	78,3	100,0
		Totalt	169	1,2	0,6	22,5	3,0	72,8	100,0
2001	H-Folk- o grundskola	Pojkar	78	0,0	29,5	51,3	0,0	19,2	100,0
		Flickor	87	0,0	24,1	57,5	0,0	18,4	100,0
		Totalt	165	0,0	26,7	54,5	0,0	18,8	100,0
	H-Gymn. 2 år	Pojkar	162	0,6	17,3	51,9	0,6	29,6	100,0
		Flickor	161	1,9	12,4	54,0	0,0	31,7	100,0
		Totalt	323	1,2	14,9	52,9	0,3	30,7	100,0
	H-Gymn. 3 år	Pojkar	54	0,0	11,1	37,0	0,0	51,9	100,0
		Flickor	49	2,0	4,1	42,9	2,0	49,0	100,0
		Totalt	103	1,0	7,8	39,8	1,0	50,5	100,0
	H-Högskola mindre än 3 år	Pojkar	89	0,0	11,2	31,5	1,1	56,2	100,0
		Flickor	90	0,0	3,3	35,6	0,0	61,1	100,0
		Totalt	179	0,0	7,3	33,5	0,6	58,7	100,0
	H-Högskola minst 3 år	Pojkar	74	0,0	0,0	25,7	0,0	74,3	100,0
		Flickor	61	0,0	1,6	26,2	1,6	70,5	100,0
		Totalt	135	0,0	0,7	25,9	0,7	72,6	100,0

Tabell 9 Avgångselever från årskurs nio och första påbörjade utbildningar, Gävle och Uppsala, 2000.

Gävle				Gävleborgs län				
Pojkar	471	Flickor	464	Pojkar	1 567	Flickor	1 483	
Andel i åk 2 inom 2 år	77,7	Andel i åk 2 inom 2 år	77,2	Andel i åk 2 inom 2 år	82,9	Andel i åk 2 inom 2 år	82,9	
TE	18,9	SP-LG	14,8	TE	14,0	SPSP	12,1	
NVNV	10,7	29,5 NVNV	12,0	26,8 EC	9,8	23,8 SPEI	10,3	22,4
EC	10,1	39,6 ES	9,2	36,0 NVNV	8,2	31,9 NVNV	9,1	31,5
SM-YF	6,8	46,4 SPSP	8,9	45,0 FP	6,0	38,0 ES	8,5	40,0
BP	6,6	53,0 SPEI	8,7	53,6 SPEI	5,9	43,9 HP	6,7	46,6
FP	6,3	59,3 HP	5,9	59,5 BP	5,9	49,7 BF	6,2	52,8
NVMD	5,7	65,0 BF	5,6	65,1 NVMD	5,9	55,6 OP	6,1	58,9
SPSP	4,9	69,9 OP	5,6	70,7 SPSP	5,1	60,7 SP-LG	5,7	64,6
SP-LG	4,6	74,6 HR	4,7	75,4 SM-YF	4,5	65,2 HR	5,3	69,9
SPEI	4,4	79,0 TE	4,2	79,6 HR	4,3	69,5 MP	3,2	73,1
HR	3,8	82,8 HV	3,9	83,5 BF	3,8	73,3 SPKU	3,0	76,1
EN	3,0	85,8 SPKU	3,1	86,6 ES	3,7	77,0 NP	2,8	78,9
HP	2,5	88,3 SPSK	3,1	89,7 HP	3,5	80,5 SM-YF	2,5	81,4
BF	2,2	90,4 NVMV	2,8	92,5 IV	3,0	83,5 SPSK	2,5	84,0
ES	2,2	92,6 LP	2,2	94,7 MP	2,8	86,4 HV	2,4	86,3
OP	1,9	94,5 MP	1,7	96,4 SP-LG	2,2	88,6 SMSP	2,3	88,6
MP	1,6	96,2 NP	1,4	97,8 IP	2,1	90,7 NVMV	2,2	90,8
NV-LG	1,1	97,3 NVMD	0,8	98,6 EN	1,6	92,3 IV	1,8	92,6
IV	0,8	98,1 IB	0,3	98,9 NP	1,5	93,8 NVMD	1,7	94,3
LP	0,8	98,9 IV	0,3	99,2 SPKU	1,4	95,2 TE	1,7	96,0
SPKU	0,8	99,7 NV-LG	0,3	99,4 SM	1,2	96,4 IB	1,4	97,4
NP	0,3	100,0 SM-YF	0,3	99,7 OP	0,9	97,3 LP	1,1	98,5
HV	0,0	100,0 SM	0,3	100,0 NVMV	0,7	98,0 SM-SF	0,4	98,9
IB	0,0	100,0 BP	0,0	100,0 NV-LG	0,6	98,6 NV-LG	0,3	99,2
NVMV	0,0	100,0 EC	0,0	100,0 SMSP	0,5	99,2 EC	0,2	99,3
SM	0,0	100,0 EN	0,0	100,0 LP	0,4	99,5 SM	0,2	99,5
SPSK	0,0	100,0 FP	0,0	100,0 IB	0,3	99,8 BP	0,1	99,6
				HV	0,1	99,9 FP	0,1	99,7
				SMTE	0,1	100,0 IP	0,1	99,8
				NVE	0,0	100,0 NVE	0,1	99,8
				SMNV	0,0	100,0 SMNV	0,1	99,9
				SM-SF	0,0	100,0 SMTE	0,1	100,0
				SPSK	0,0	100,0 EN	0,0	100,0
Uppsala				Uppsala län				
Pojkar	1 041	Flickor	991	Pojkar	1 675	Flickor	1 586	
Andel i åk 2 inom 2 år	79,1	Andel i åk 2 inom 2 år	85,1	Andel i åk 2 inom 2 år	80,8	Andel i åk 2 inom 2 år	84,5	
NVNV	23,5	SPSP	17,3	NVNV	17,5	SPEI	15,7	
SPEI	14,9	38,4 NVNV	17,0	34,3 SPEI	12,1	29,6 SPSP	14,9	30,6
SPSP	10,1	48,5 SPEI	16,6	50,9 TE	10,3	39,9 NVNV	14,3	44,9
MP	7,3	55,8 MP	8,9	59,8 FP	7,8	47,7 MP	9,0	53,8
TE	6,7	62,5 ES	5,1	64,9 SPSP	7,5	55,2 ES	5,9	59,7
SM-YF	6,0	68,4 SP-LG	4,6	69,5 EC	6,7	61,9 HR	5,0	64,7
FP	5,2	73,6 OP	4,2	73,7 SM-YF	5,5	67,4 BF	4,2	68,9
EC	3,6	77,3 SPSK	3,8	77,5 MP	5,3	72,7 SM-YF	4,2	73,1
SMSP	3,5	80,8 SM-YF	3,3	80,8 BP	3,9	76,6 OP	3,8	76,9
NV-LG	3,2	84,0 NP	3,2	84,0 SMSP	2,7	79,3 HP	3,4	80,3
BP	2,6	86,5 NV-LG	3,2	87,2 ES	2,4	81,7 SP-LG	3,4	83,7
ES	2,3	88,8 BF	2,6	89,8 NV-LG	2,4	84,2 SPSK	3,1	86,8
HP	2,2	91,0 HP	2,5	92,3 HP	2,1	86,3 NP	3,0	89,8
SM	1,5	92,5 HR	2,4	94,7 TEIN	1,9	88,2 NV-LG	2,2	91,9
SPKU	1,5	93,9 SPKU	1,9	96,6 IP	1,5	89,7 SPKU	1,9	93,9
NP	1,2	95,1 IV	0,8	97,4 HR	1,4	91,1 IV	1,1	95,0
SP-LG	0,9	96,0 SMSP	0,8	98,2 NVMD	1,4	92,5 SMSP	1,0	96,0
OP	0,7	96,7 SM	0,6	98,8 NP	1,3	93,8 SM	1,0	97,0
EN	0,6	97,3 LP	0,2	99,1 SPKU	1,3	95,0 NVMD	0,7	97,7
HR	0,6	97,9 SM-SF	0,2	99,3 SM	1,2	96,2 TE	0,6	98,3
BF	0,5	98,4 TE	0,2	99,5 IV	0,9	97,1 SM-SF	0,3	98,6
NVMD	0,5	98,9 BP	0,1	99,6 OP	0,7	97,8 HV	0,2	98,8
IV	0,4	99,3 HV	0,1	99,8 EN	0,6	98,4 LP	0,2	99,0
SPSK	0,2	99,5 NVMD	0,1	99,9 SP-LG	0,6	99,0 TEIN	0,2	99,3
HV	0,1	99,6 SMNV	0,1	100,0 BF	0,5	99,5 BP	0,1	99,4
IB	0,1	99,8 EC	0,0	100,0 SPSK	0,1	99,6 IP	0,1	99,6
IP	0,1	99,9 EN	0,0	100,0 HV	0,1	99,7 SMNV	0,1	99,7
SMNV	0,1	100,0 FP	0,0	100,0 IB	0,1	99,8 EC	0,1	99,8
LP	0,0	100,0 IB	0,0	100,0 LP	0,1	99,9 IB	0,1	99,9
SM-SF	0,0	100,0 IP	0,0	100,0 NVMV	0,1	99,9 NVMV	0,1	99,9
				SMNV	0,1	100,0 SMTE	0,1	100,0
				SM-SF	0,0	100,0 EN	0,0	100,0
				SMTE	0,0	100,0 FP	0,0	100,0

Tabell 10 Avgångselever från årskurs nio och första påbörjade utbildningar, Gävle och Uppsala, 1997.

Gävle				Gävleborgs län			
Pojkar	472	Flickor	447	Pojkar	1 613	Flickor	1 539
Andel i åk 2 inom 2 år	91,9	Andel i åk 2 inom 2 år	93,5	Andel i åk 2 inom 2 år	93,9	Andel i åk 2 inom 2 år	94,2
NVNA	13,1	NVNA	20,3	NVNA	12,8	NVNA	14,7
SM-YF	10,6 23,7	SP-LG	18,7 39,0	FP	9,7 22,5	SPSA	14,1 28,8
NVTE	8,8 32,5	SPSA	9,6 48,6	EC	9,1 31,6	BF	11,0 39,7
SP-LG	8,1 40,6	OP	9,3 57,9	NVTE	7,9 39,5	SP-LG	9,9 49,6
EC	8,1 48,6	ES	6,7 64,6	SPSA	7,0 46,5	ES	8,2 57,8
FP	7,4 56,0	BF	6,2 70,8	SM-YF	5,6 52,1	OP	6,7 64,5
ES	6,5 62,4	SPEK	6,0 76,8	SP-LG	5,4 57,6	HR	6,5 71,0
SPSA	6,2 68,7	HR	4,1 80,9	ES	5,3 62,8	SPEK	6,4 77,4
SPEK	6,0 74,7	SPHU	4,1 84,9	HP	5,1 68,0	HP	5,4 82,8
HP	5,5 80,2	HV	3,3 88,3	SPEK	4,9 72,9	SPHU	3,7 86,5
HR	3,9 84,1	HP	2,9 91,1	HR	4,1 77,0	NP	3,1 89,6
BP	3,9 88,0	SM-YF	2,9 94,0	BP	4,0 80,9	MP	2,4 92,0
EN	2,3 90,3	MP	1,9 95,9	SM	3,4 84,4	HV	2,2 94,2
SM	2,1 92,4	NP	1,4 97,4	BF	3,4 87,7	NVTE	1,2 95,4
BF	2,1 94,5	NV-LG	1,0 98,3	IP	3,1 90,8	SM	1,1 96,5
MP	1,8 96,3	NVTE	0,7 99,0	NP	2,0 92,9	SM-YF	1,0 97,4
OP	1,4 97,7	EC	0,2 99,3	NV-LG	2,0 94,9	LP	0,8 98,2
NV-LG	1,2 98,8	FP	0,2 99,5	MP	1,8 96,7	NV-LG	0,6 98,8
NP	0,7 99,5	IV	0,2 99,8	EN	1,2 97,9	IV	0,6 99,4
IV	0,2 99,8	SM	0,2 100,0	OP	1,1 98,9	FP	0,3 99,7
IP	0,2 100,0	BP	0,0 100,0	IV	0,6 99,5	IP	0,2 99,9
SPHU	0,0 100,0	EN	0,0 100,0	SPHU	0,3 99,9	EC	0,1 100,0
LP	0,0 100,0	IP	0,0 100,0	HV	0,1 99,9	BP	0,0 100,0
HV	0,0 100,0	LP	0,0 100,0	LP	0,1 100,0	EN	0,0 100,0
Uppsala				Uppsala län			
Pojkar	999	Flickor	1 033	Pojkar	1 565	Flickor	1 653
Andel i åk 2 inom 2 år	92,4	Andel i åk 2 inom 2 år	93,5	Andel i åk 2 inom 2 år	92,0	Andel i åk 2 inom 2 år	93,6
NVNA	24,5	SPSA	26,8	NVNA	17,2	SPSA	21,4
SPEK	12,5 36,9	NVNA	17,1 43,9	SPEK	11,3 28,4	NVNA	14,5 35,9
SPSA	10,6 47,6	SPEK	10,8 54,7	SPSA	8,3 36,7	SPEK	10,9 46,8
NVTE	6,7 54,3	SPHU	6,4 61,1	SM	8,1 44,7	MP	6,5 53,3
SM	6,5 60,8	MP	6,0 67,1	FP	7,8 52,5	SPHU	6,2 59,5
FP	6,3 67,1	ES	5,9 73,0	NVTE	7,3 59,8	HR	5,9 65,4
EC	5,7 72,8	OP	5,5 78,5	EC	6,9 66,7	ES	5,7 71,0
HR	3,5 76,3	BF	3,3 81,8	HR	4,6 71,3	OP	5,2 76,3
NV-LG	3,5 79,7	NV-LG	3,3 85,1	NV-LG	4,2 75,4	BF	4,7 81,0
MP	2,8 82,6	HR	3,2 88,3	IP	3,8 79,2	HP	3,9 84,9
BP	2,6 85,2	HP	2,4 90,7	BP	3,4 82,6	SM	3,0 88,0
SM-YF	2,3 87,4	NP	2,0 92,7	MP	3,1 85,6	NP	2,6 90,6
EN	2,0 89,4	NVTE	2,0 94,6	ES	2,2 87,8	NV-LG	2,5 93,0
ES	2,0 91,3	SM	1,6 96,2	SM-YF	2,2 89,9	NVTE	2,2 95,2
SP-LG	1,8 93,2	SP-LG	1,6 97,7	HP	2,1 92,0	SP-LG	1,5 96,7
NP	1,5 94,7	HV	0,5 98,2	EN	1,8 93,8	HV	1,0 97,7
HP	1,1 95,8	SM-SF	0,4 98,7	SP-LG	1,6 95,4	LP	0,6 98,3
IP	1,0 96,7	SM-YF	0,4 99,1	NP	1,5 96,9	SM-YF	0,5 98,8
SPHU	0,9 97,6	LP	0,3 99,4	SPHU	0,9 97,8	SM-SF	0,4 99,2
BF	0,8 98,4	FP	0,2 99,6	BF	0,8 98,7	FP	0,3 99,5
IV	0,8 99,1	IB	0,2 99,8	IV	0,6 99,2	IP	0,2 99,7
LP	0,4 99,6	IP	0,2 100,0	LP	0,4 99,7	SMSP	0,2 99,9
OP	0,2 99,8	BP	0,0 100,0	OP	0,1 99,8	IB	0,1 100,0
HV	0,1 99,9	EC	0,0 100,0	HV	0,1 99,9	BP	0,0 100,0
SMSP	0,1 100,0	EN	0,0 100,0	SM-SF	0,1 99,9	EC	0,0 100,0
IB	0,0 100,0	IV	0,0 100,0	SMSP	0,1 100,0	EN	0,0 100,0
SM-SF	0,0 100,0	SMSP	0,0 100,0	IB	0,0 100,0	IV	0,0 100,0

Tabell 11 Andelar elever på flickdominerade, pojkdominerade och könsbalanserade utbildningar, Gävle, Gävleborgs län, Uppsala och Uppsala län, 2000.

2000	Gävle			Gävleborgs län			Uppsala			Uppsala län		
	N	Pojkar	Flickor	N	Pojkar	Flickor	N	Pojkar	Flickor	N	Pojkar	Flickor
Pojkdominerade utbildningar	229	57,4	5,3	726	49,8	6,4	240	25,3	3,8	617	39,5	6,1
Flickdominerade utbildningar	283	17,8	60,9	928	20,0	54,4	510	17,6	43,3	750	14,8	41,0
Könsbalanserade utbildningar	212	24,9	33,8	874	30,2	39,2	916	57,1	52,9	1 326	45,7	52,8
Totalt	724	100,0	100,0	2 528	100,0	100,0	1 666	100,0	100,0	2 693	100,0	100,0
Pojkdominerade studieförberedande utb.	108	48,1	8,5	302	44,4	6,7	62	10,8	0,5	205	23,4	2,7
Flickdominerade studieförberedande utb.	156	20,3	55,9	457	21,6	51,2	339	19,0	41,9	449	16,7	40,5
Könsbalanserade studieförberedande utb.	134	31,6	35,5	470	34,0	42,1	707	70,2	57,6	918	59,9	56,9
Totalt	398	100,0	100,0	1 229	100,0	100,0	1 108	100,0	100,0	1 572	100,0	100,0
Pojkdominerade yrkesförberedande utb.	121	67,0	0,7	424	54,2	6,2	178	54,0	10,3	412	61,9	11,0
Flickdominerade yrkesförberedande utb.	127	15,1	68,0	471	18,7	57,8	171	14,9	46,1	301	12,2	41,9
Könsbalanserade yrkesförberedande utb.	78	17,9	31,3	404	27,1	36,0	209	31,2	43,6	408	25,9	47,1
Totalt	326	100,0	100,0	1 299	100,0	100,0	558	100,0	100,0	1 121	100,0	100,0

Tabell 12 Avgången gymnasieutbildning efter föräldrarnas utbildningsnivå, elevernas medelbetyg och kön, avgångselever från årskurs nio 1994 och 1997.

År	Föräldrarnas högsta utbildningsnivå	Elevernas medelbetyg grundskola	Kön	N	NVNA*	NVTE	SPHU	SPEK	SPSA	SP tot**	ES	MP	YF***	Ej gått ut gymm.
1994	Grund- o folkskola	3,5-3,9	Pojkar	1 105	13,0	18,3	1,0	12,7	12,0	26,7	1,9	3,1	24,9	9,5
			Flickor	2 046	6,4	1,4	6,9	13,6	18,7	41,4	4,7	6,0	27,0	10,9
		4,0-4,4	Pojkar	313	30,4	27,5	1,6	10,2	8,9	21,7	1,3	2,2	5,8	9,3
			Flickor	757	21,7	4,1	10,6	12,5	20,3	46,4	3,7	4,5	8,6	9,5
		4,5-5,0	Pojkar	48	41,7	29,2	0,0	2,1	10,4	14,6	0,0	2,1	2,1	6,3
			Flickor	114	43,9	3,5	6,1	5,3	13,2	30,7	3,5	1,8	4,4	9,6
	Längre högstskoleutb.	3,5-3,9	Pojkar	2 908	29,6	21,4	0,9	11,8	15,4	29,3	2,6	2,4	4,5	7,8
			Flickor	2 778	16,0	2,3	8,9	10,9	29,5	52,7	7,6	4,1	6,1	8,5
		4,0-4,4	Pojkar	1 764	51,2	22,5	1,1	4,9	9,6	16,5	1,9	0,6	0,8	5,3
			Flickor	2 407	40,2	3,5	9,0	6,5	21,2	40,5	3,9	1,9	1,5	6,1
		4,5-5,0	Pojkar	450	70,2	16,0	0,7	1,3	4,9	7,6	1,1	0,0	0,2	4,0
			Flickor	877	65,0	2,7	5,2	1,9	11,6	21,4	1,9	0,9	0,5	6,8
1997	Grund- o folkskola	3,5-3,9	Pojkar	1 027	20,2	16,1	0,0	11,5	6,4	19,8	1,9	2,8	20,2	11,0
			Flickor	1 775	10,5	1,4	4,8	12,6	16,5	37,6	4,3	3,7	23,2	11,7
		4,0-4,4	Pojkar	311	32,2	21,9	1,3	8,4	9,0	19,0	1,0	1,3	6,4	11,3
			Flickor	730	27,3	4,0	7,1	11,1	14,9	37,7	4,7	2,5	9,2	8,4
		4,5-5,0	Pojkar	53	49,1	28,3	0,0	7,5	5,7	15,1	0,0	0,0	1,9	0,0
			Flickor	137	49,6	5,8	3,6	5,8	10,9	24,1	5,8	1,5	1,5	5,8
	Längre högstskoleutb.	3,5-3,9	Pojkar	2 970	35,8	17,3	0,9	9,1	10,0	22,2	3,3	1,5	3,7	9,1
			Flickor	2 846	21,3	1,7	6,4	11,3	21,3	43,7	7,0	2,1	5,8	9,5
		4,0-4,4	Pojkar	1 936	51,7	18,0	0,7	4,3	7,4	14,0	2,3	0,3	1,2	5,7
			Flickor	2 746	42,6	3,1	5,7	6,9	16,1	33,5	4,4	0,7	2,3	5,7
		4,5-5,0	Pojkar	595	67,7	14,3	1,2	1,2	4,7	7,7	0,5	0,2	0,2	3,4
			Flickor	1 355	66,3	2,2	3,2	2,4	8,0	17,1	2,4	0,1	0,7	5,7

* NVE, NV-LG, NVNA och SM-NV

** SPE, SPEK, SPHU, SPSA, SP-LG och SM-SP

*** Yrkesförberedande program förutom ES och MP